

Komparace přístupů k prevenci ve vybraných druzích bezpečnosti

Bc. Michaela Jarošová

Diplomová práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Jarošová**

Osobní číslo: **A16276**

Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**

Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Komparace přístupů k prevenci ve vybraných druzích bezpečnosti**

Téma anglicky: **A Comparison of Approaches to Prevention in Selected Kinds of Safety and Security Issues**

Zásady pro vypracování:

1. Definujte pojem prevence, jaké typy prevence existují. Provedte srovnání prevence s represí.
2. Provedte analýzu možných přístupů a opatření k realizaci prevence.
3. Analyzujte pojetí prevence v požární ochraně, ochraně majetku a kybernetické bezpečnosti. Specifikujte podíl a přínos prevence na zajištění bezpečnosti.
4. Identifikujte a analyzujte příčiny nerovnoměrného podílu prevence na zajištění bezpečnosti v diskutovaných druzích bezpečnosti.
5. Navrhněte, jak by bylo možné zvýšit podíl prevence v zajištění bezpečnosti. Svůj návrh rozpracujte pro vybraný druh bezpečnosti.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. LUKÁŠ, Luděk. **Bezpečnostní technologie, systémy a management**. Zlín: Radim Bačuvčík – VeRBuM, 2015. ISBN 978-80-87500-35-4.
2. ZAPLETAL, Josef. **Prevence kriminality**. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2000. ISBN 80-725-1047-9.
3. SMEJKAL, Vladimír. **Kybernetická kriminalita**. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-501-2.
4. MIKULKA, Bohdan, MIKULKA, Štěpán a PIŇOS, Miroslav. **Výchova a prevence v oblasti požární ochrany**. Praha: MV generální ředitelství HZS ČR, 2005. ISBN 80-86640-35-3.
5. **Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 až 2020**. Ministerstvo vnitra, 2017.
6. **Koncepce požární prevence v České republice do roku 2016**. Hasičský záchranný sbor ČR, 2017.
7. **Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů**
8. **Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru**.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Luděk Lukáš, CSc.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

8. prosince 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

28. května 2018

Ve Zlíně dne 8. prosince 2017

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

Jméno, příjmení: Michaela Jarošová, Bc.

Název diplomové práce: Komparace přístupů k prevenci ve vybraných druzích bezpečnosti

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přípouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 14.5.2018

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá srovnáním přístupů k prevenci v požární ochraně, ochraně majetku a kybernetické bezpečnosti. Je zde definován pojem prevence, represe a pojetí prevence ve zmíněných druzích bezpečnosti. Cílem této práce je identifikovat a následně navrhnout zvýšení podílu prevence pro vybraný druh bezpečnosti. V řešení bylo použito SWOT analýzy a metody vícekriteriálního hodnocení.

Pomocí SWOT analýzy jsem hodnotila vnitřní a vnější stránky prostředí prevence kriminality a požární prevence. Provedenou metodou vícekriteriálního hodnocení bylo zhodnoceno, že nejlépe si ve vybraných druzích bezpečnosti stojí požární prevence následovaná prevencí kriminality a následně kybernetická bezpečnost.

Přínosem této práce je návrh na možné zvýšení podílu prevence v rámci návrhového listu pro Ministerstvo vnitra.

Klíčová slova: bezpečnost, prevence, požární prevence, prevence kriminality, kybernetická prevence

ABSTRACT

The thesis is focused on the comparison of various attitudes to prevention in the fields of fire protection, protection of property and cyber security. The terms of prevention, repression and kinds of preventions in the above mentioned branches have been defined. The aim of the thesis is to identify and subsequently suggest increasing the scale of prevention for the specific type of security. The SWOT analysis and multiple criterion evaluation have been used to reach the final solution.

By means of the SWOT analysis, I have evaluated interior and exterior backgrounds of crime and fire preventions, and cyber security. According to the multiple criterion evaluations, the best position among the chosen types of securities has reached the fire prevention followed by the crime prevention. Cyber crime prevention has received the worst results.

Contribution of this thesis is to suggest the ways how to increase the range of preventions in the above mentioned fields.

Keywords: security, prevention, fireprevention, crimeprevention, cybercrimeprevention

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Kdo je připraven, není překvapen.“

- lidové přísloví

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu diplomové práce doc. Ing. Luďku Lukáši, CSc. za odborné metodické vedení při vypracování, cenné rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky. V neposlední řadě také děkuji osloveným příslušníkům z řad HZS ČR a Policie ČR, kteří mi ochotně poskytli potřebné informace.

OBSAH

ÚVOD	1
I TEORETICKÁ ČÁST	3
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	4
1.1.1 Bezpečnost	4
1.1.2 Hrozby	4
1.1.3 Riziko	5
1.2 PREVENCE	5
1.3 ROZDĚLENÍ PREVENCE	6
1.3.1 Typy prevence	6
1.3.2 Oblasti prevence	8
1.4 REPRESE	9
1.4.1 Oblasti represe	9
2 PŘÍSTUPY A OPATŘENÍ K REALIZACI PREVENCE	11
2.1 ANALÝZY MOŽNÝCH PŘÍSTUPŮ K PREVENCI	11
2.1.1 SWOT analýza	11
2.1.2 Analýza požární prevence	12
2.1.3 Analýza prevence kriminality	16
2.2 OPATŘENÍ K REALIZACI PREVENCE	20
3 PREVENCE VE VYBRANÝCH DRUZÍCH BEZPEČNOSTI	22
3.1 POŽÁRNÍ OCHRANA	22
3.1.1 Požární prevence	22
3.1.2 Typy přístupů k prevencí v PO	23
3.1.3 Historie požární prevence	24
3.1.4 Přehled právních předpisů	24
3.1.5 Organizační struktura	26
3.1.6 Struktura požární prevence	27
3.1.7 Preventisté PO	30
3.1.8 Dokumentace požární ochrany	31
3.1.9 Preventivně výchovná činnost	31
3.2 PREVENCE KRIMINALITY	32
3.2.1 Prevence kriminality	32
3.2.2 Typy přístupů k prevenci v prevenci kriminality	33
3.2.3 Historie prevence kriminality	35
3.2.4 Přehled právních předpisů	35
3.2.5 Organizační struktura	36
3.2.6 Dokumentace prevence kriminality	38
3.2.7 Preventivně výchovná činnost	39
3.3 KYBERNETICKÁ BEZPEČNOST	39
3.3.1 Kybernetická bezpečnost	40
3.3.2 Prevence kybernetické kriminality	41
3.3.3 Typy přístupů k prevencí v kybernetickém prostoru	42
3.3.4 Historie prevence kybernetické bezpečnosti	43
3.3.5 Přehled právních předpisů	43
3.3.6 Organizační struktura	44

3.3.7	Obecné nařízení na ochranu osobních údajů (GDPR)	44
II	PRAKTICKÁ ČÁST	45
4	POROVNÁNÍ PREVENČÍ JEDNOTLIVÝCH SLOŽEK.....	46
4.1	PŘÍSTUPY PREVENČE	46
4.1.1	Administrativně-kontrolní způsob činnosti.....	47
4.1.2	Sociálně-psychologický přístup	47
4.1.3	Sociálně-eliminující přístup	48
4.2	VÍCEKRITERIÁLNÍ METODA HODNOCENÍ	49
4.2.1	Hodnocené aspekty	50
4.2.2	Výsledky hodnocení	51
4.2.3	Výsledky	55
5	NÁVRHY NA ZVÝŠENÍ PREVENČE.....	56
5.1	ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI.....	56
5.2	NÁVRH ZVÝŠENÍ PREVENČE VE VYBRANÉM DRUHU BEZPEČNOSTI NA ZÁKLADĚ VYHODNOCENÍ VÍCEKRITERIÁLNÍHO HODNOCENÍ	57
5.3	NÁVRHOVÝ LIST MOŽNÝCH DOPORUČENÍ PRO MINISTERSTVO VNITRA Z HLEDISKA ZVÝŠENÍ ROLE PREVENČE.....	58
	ZÁVĚR	62
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	67
	SEZNAM OBRÁZKŮ	68
	SEZNAM TABULEK.....	69
	SEZNAM PŘÍLOH.....	70

ÚVOD

Základním dokumentem bezpečnostní politiky České republiky je bezpečnostní strategie ČR. Na něj navazují dílčí strategie a koncepce. Bezpečnostní strategie ČR zohledňuje a popisuje proměny prostředí, včetně zásadních hrozeb v Evropě. Prostor ovlivňující bezpečnost v ČR se vyvíjí a mění. Z důvodu návaznosti bezpečnostních trendů a faktorů je stále obtížnější je předvídat. Hrozby, jejich zdroje a nositelé mohou působit na vnitrostátní, národní úrovni, mnohdy pak i na mezinárodní úrovni. Z pohledu vlivu na člověka působí na jednotlivce, skupiny nebo na celé národy. Je stále těžší rozlišit vnitřní a vnější bezpečnostní hrozby, jelikož se prolínají. Roste význam komplexního přístupu, který cílí na předcházení hrozeb a zmírnění jejich negativních vlivů v podobě preventivních opatření.

Preventivním opatřením je myšleno opatření, které předchází potenciálním negativním vlivům. Jeho cílem je odstranit příčiny hrozeb a snížit její negativní dopady. Opatření je nejúčinnější, je-li realizováno již ve fázi přípravy. V ČR tuto preventivní funkci zastává jak Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR či Armáda ČR, tak i mnohé další subjekty. Tyto bezpečnostní složky působí na všech úrovních. V jednotlivých zastoupeních na úrovni vnitrostátní působí jako požární prevence, prevence kriminality a kybernetická prevence. Prevence by měla být považována za důležitější prvek v řešení s jakýmkoliv problémem než řešení odstraňování samotných nastalých následků.

Diplomová práce se zabývá přístupy k prevenci ve vybraných druzích bezpečnosti. Analyzuje jejich silné a slabé stránky a taktéž příležitosti a hrozby, které dále vyhodnocuje. Z vyhodnocených dat se snaží navrhnout opatření, která by mohla vést ke zlepšení stávající situace.

Teoretická část se skládá ze tří kapitol. První kapitola práce popisuje základní pojmy, které jsou pro práci důležité, a kterými se v práci dále zabývá. Definovány jsou zde základní pojmy jako je bezpečnost a s ní spojené hrozby a rizika. Na vymezení a charakteristiku pojmu prevence spolu s oblastmi jejího působení navazuje pojem represe. Druhá kapitola nastiňuje přístupy k realizaci a opatření prostřednictvím prevence. Analyzuje silné a slabé stránky jednotlivých prevencí na základě provedené SWOT analýzy. Ty jsou hodnoceny, a se zpracovanými daty následně dále pracuje.

Třetí kapitola se detailněji věnuje jednotlivým formám prevence ve vybraných druzích bezpečnosti - požární ochraně, prevenci kriminality a kybernetické bezpečnosti. Zabývá se definováním pojetí prevence, typy přístupů k prevenci, její historii, platnou legislativou,

organizační strukturou, využívanou dokumentací a přístupem k preventivně výchovné činnosti, která směřuje na veřejnost.

Praktická část diplomové práce je rozdělena na dvě kapitoly. V pořadí čtvrtá kapitola se zabývá porovnáním jednotlivých prevencí. K tomu je použita vícekriteriální metoda hodnocených aspektů. Největší důraz je kladen na poslední, pátou kapitolu, která se zabývá zjištěnými skutečnostmi, navrhuje zvýšení prevence ve vybraném druhu bezpečnosti na základě vyhodnocení vícekriteriální metody a návrh možných doporučení pro Ministerstvo vnitra.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Kapitola se zabývá vymezením a definováním základních pojmů důležitých pro tuto práci. Stěžejním pojmem je prevence, která je popsána a na základě těchto poznatků srovnána s represí. Vzhledem k tomu, že je bezpečnost považována za stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru sníženy hrozby pro chráněný zájem a je jednou z nejdůležitějších priorit v rámci státu a fungování lidské společnosti, je nutné věnovat jí značnou pozornost.

V souvislosti s pojmem prevence je potřeba definovat i pojmy bezpečnost, hrozba, riziko a jejich vzájemný vztah.

1.1.1 Bezpečnost

Pojem bezpečnost je podle Terminologického slovníku z oblasti krizového řízení a plánování státu vydaným Ministerstvem vnitra definován jako „Stav, kdy jsou na efektivní míru omezeny hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k omezení stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při něm spolupracovat“. V praxi jsou realizovány různé druhy bezpečnosti. Ty jsou odvozeny od subjektu nebo objektu, ke kterému se vztahují. Např. se jedná o vnitřní a vnější bezpečnost, požární bezpečnost, bezpečnost informačních technologií, bezpečnost a ochranu zdraví, dopravní bezpečnost, bezpečnost práce, aj. [2][20]

1.1.2 Hrozby

Představují objektivní skutečnosti, které mohou znamenat negativní dopad pro chráněný zájem. Čelit jim je možno prostřednictvím opatření, která jsou však ve většině případů velice nákladná, a ne vždy zcela účinná. Bezpečností hrozby je možno rozdělit podle jejich charakteru na hrozby přírodní a společenské. V rámci první skupiny se jedná o hrozby, které jsou velmi obtížně ovlivnitelné, neboť jsou založeny převážně na přírodních zákonech. Druhá skupina je však zcela závislá na lidském faktoru. Hrozby mohou být záměrné nebo náhodné. Hrozba však bývá zdrojem rizika. [20]

Pro názornost dále uvádím příklady hrozeb, které se mohou vyskytnout v jednotlivých druzích bezpečnosti:

- **Hrozby v požární ochraně:** požár, lesní požár, udušení, uhoření, žhárství, selhání lidského činitele, technický stav požárních bezpečnostních zařízení, aj.

- **Hrozby v ochraně majetku:** kriminalita, terorismus, organizovaný zločin, obchod se zbraněmi, globální a regionální válečné konflikty, aj.
- **Hrozby v kybernetické bezpečnosti** představují široké spektrum negativních jevů různého stupně závažnosti, které vznikají v prostředí informačních technologií: internetové podvody, kybernetická špionáž, útoky hackerů, stalking, zneužívání osobních údajů, ohrožení elektronického bankovníctví, šíření dětské pornografie, praní špinavých peněz, internetová šikana, aj.

1.1.3 Riziko

Riziko je vlastností hrozby. Vyjadřuje pravděpodobnost, že dojde k nežádoucí události nebo ztrátě, která postihne určité cíle. Riziko je možné charakterizovat jako jev, událost, proces nebo činnost, která mohou s určitou pravděpodobností nastat a spolu s nimi vzniknout následky. Je vždy odvoditelné a odvozené od konkrétní hrozby. Za cíle považujeme negativní jevy, události, procesy a činnosti, které mají ohrožit, ničit, či zničit životy, zdraví, majetek a životní prostředí. Na základě analýzy rizik je možné míru rizika posoudit a případným hrozbám čelit. [20]

- **Rizika v požární ochraně:** špatné návyky občanů, podceňování rizika požárů, nedostatek finančních prostředků, nekvalitní odborná práce osob s odbornou způsobilostí na úseku požární ochrany, nefunkčnost zabezpečovacích prvků, aj.
- **Rizika v ochraně majetku:** nevhodné sociální prostředí, nedostatečné fyzické zabezpečení, recidiva, nízké právní vědomí, vandalismus, rizikové chování, gamblerství, sociálně patologické jevy, aj.
- **Rizika v kybernetické bezpečnosti:** virtuální komunikace, ochrana soukromí, počítačové hry, výpadek sítě, napadení dat počítačovým virem, odcizení zařízení, ztráta dat neodbornou manipulací, aj.

1.2 Prevence

Pojem prevence je v nejširším slova smyslu možno chápat jako soubor opatření, jejichž prostřednictvím se má předcházet projevům rizikových faktorů, nežádoucích jevů a negativních dopadů v různých oblastech. Jedná se o systémové působení na podstatu, konkrétní příčiny a podmínky vzniku nežádoucího jevu. Jde o systém opatření, které jsou zaměřeny na snižování, případné vyloučení rizika výskytu určitých životních situací, stavů, procesů, jevů negativně působících na člověka nebo skupiny lidí, pod vlivem existujících

životních, pracovních, sociálně-ekonomických podmínek a způsobu života. Ve vztahu k sociálně-patologickým jevům vymezujeme prevenci jako záměrné, komplexní, koordinované a kontinuální uplatňování výchovných, psychologických a resocializačních metod.

Pojem prevence vychází z latinského označení *praevenire*, což je překládáno jako předcházení něčemu.

Mezi nežádoucí jevy ve společnosti, kterým můžeme předcházet, jsou např. sociální konflikty, zločin a násilí, drogové a alkoholové závislosti atd. Předcházet můžeme i jiným běžně se vyskytujícím se jevům jako jsou požáry, nehody, vniknutí do objektu, aj. [1] [22]

1.3 Rozdělení prevence

Prevenci je možno rozdělit podle několika kritérií. Zvláště podle toho, kdy dochází k preventivnímu opatření, kdo je objektem a subjektem prevence a jaká metoda byla použita.

1.3.1 Typy prevence

Primární prevence si klade za cíl předcházet příčinám hrozeb. Její snahou je to, aby hrozby a jevy z nich vyplývající, vůbec nevznikaly. Směřuje vůči konkrétní hrozbě tak, aby k ní nedošlo a vytváří takové podmínky, aby byly příčiny vzniku hrozeb potlačeny nebo aby samotná hrozba vůbec nevznikla. V rámci svého působení zkoumá předpoklady, podmínky a příčiny jevů, kterým je potřeba se bránit. Následně hledá způsoby, pomocí níž je možné tomuto předcházet. Můžeme ji charakterizovat jako prvotní předcházení vytvoření ohrožujících aspektů. Předpokládá strukturování příznivých podmínek pro intelektuální, sociální i psychický vývoj jednotlivce. Tím je myšleno utváření, získávání a upevňování příslušných vědomostí, zručností a rovněž také návyků směřujících k podpoře a dalších aktivit vedoucích k tomu, aby problém vůbec nevznikl.

Příkladem primární prevence můžeme uvést zaměření prevence kriminality, která se v této oblasti dále zaměřuje na cílený objekt. Podle tohoto kritéria pak rozlišujeme výše zmíněnou prevenci následujícím způsobem. Ta pak dle objektu bývá rozlišována na:

- **Prevence nespécifická**, která je zaměřená na veškeré obyvatelstvo, přičemž zvláštní pozornost je však věnována pozitivnímu ovlivňování dětí a mládeže.
- **Prevence selektivní** si vymezuje jednoznačně definované rizikové skupiny, v jejichž úrovni působí. Jsou to především osoby, u kterých je vyšší pravděpodobnost, že dojde

k nežádoucím projevům chování. Z toho důvodu je těmto skupinám věnována a poskytována specifická péče směřující proti konkrétnímu riziku.

- **Prevence indikativní** je zaměřena na konkrétní osoby, u kterých již propukly nežádoucí projevy. Cílem je snížení recidivy na co nejnižší možnou míru a minimalizování negativních dopadů na společnost.

Sekundární prevence je navazující úrovní prevence na prevenci primární. Nezabývá se již příčinami hrozeb, ale tím, jak na tyto hrozby reagovat. U sekundární prevence jsou dopředu známé a vytvořené podmínky, které snižují vlastní dopady hrozeb, což napomáhá k urychlenému řešení dané hrozby. Zaměřuje se na populaci v podmínkách zvýšeného rizika. Z toho vyplývá, že představuje konkrétnější formu prevence, která není zaměřená na celou populaci, ale směřuje na ohrožené skupiny obyvatelstva. Pomocí sekundární prevence se snaží příslušné jevy a projevy ohrožených skupin včas již v počátečním stádiu zachytit a bránit jejich prohlubování a šíření pomocí potřebné a specializované pomoci. To v praxi znamená, že pokud již hrozba vznikne či existuje, snažíme se využitím výše zmíněné preventivní metody o to, aby dopady byly co nejnižší. Své působení směřuje na zvláště ohrožené skupiny mezi, než patří mládež, senioři, národnostní menšiny, sociálně slabé nebo vyloučené skupiny. U těchto skupin je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti. Jedná se o sociálně patologické jevy.

Příkladem sekundární prevence můžeme považovat požární prevenci, která se právě zaměřuje na boj s hrozbami v tomto typu prevence. To znamená, že jsou již stanovena a známá rizika, která mohou vzniknout, a na ty se daná prevence zaměřuje. Tedy pokud dojde v určité budově k požáru, měla by daná budova být postavena tak, aby se požár šířil co nejméně. Tyto poznatky přímo požární prevence navrhuje, kontroluje a případné nedostatky vrací s připomínkami k odstranění nevyhovujících stavebních prvků nebo je rovnou pokutuje.

Terciální prevence je zaměřená na jednotlivce a je založena na principu zamezení opakování vzniku mimořádných událostí, páchání trestné činnosti, drogové či alkoholové závislosti, onemocnění atd. Cílem terciální prevence je zabránit progresi již rozvinuté hrozby, předcházet jejímu opakování, ale především hlavně zabránit vzniku rizika. Snaží se udržet dosažené výsledky předchozí intervencí a obnovit nefungující sociální prostředí, a to tím, že se posílí. Optimální je posílit co Z nejvíce primární případně sekundární prevenci. Terciální prevence vytváří nástroje k uplatnění režimových opatření v rámci primární

a sekundární prevence, namířených proti nejčastěji se vyskytujícím hrozbám hromadného výskytu. Terciální prevence tedy sama spočívá v tom, že razantně oddělíme hrozbu od subjektů, na které působí. Tato skutečnost je především hlavním posláním tohoto typu prevence, protože změnou vnějších podmínek můžeme daný problém (hrozbu) až eliminovat. Subjekty se stanou otevřenější a obezřetnější, hrozba se dostane do povědomí a tím se i sníží. Tato prevence se zabývá smyslem, proč je třeba razantně oddělit určitou hrozbu od subjektů.

Příkladem tohoto typu terciální prevence nám bude šikana na škole, která spadá do odvětví prevence kriminality. V tomto daném příkladu máme hrozbu v podobě agresora, který šikanu vyvolává a subjekt, na kterém je šikana provozována. Vnějšími podmínkami můžeme označit třídu nebo školu, ve které k šikaně dochází. Oddělením agresora od šikanovaného např. změnou třídy snížíme míru rizika, a také tím, že se do povědomí ostatních žáků dostane agresor, máme zabezpečeno, že daná hrozba již není tak nebezpečná. [1][22]

1.3.2 Oblasti prevence

Sociální prevence zahrnuje vytváření aktivit, které jsou konkrétně zaměřené na změnu negativních společenských a ekonomických podmínek prostředí. Je součástí sociální politiky. Účinnost je obtížně statisticky vyhodnotitelná, tudíž je jí jen možné vyvozovat z hlediska odhadů na objektech preventivního působení.

Situační prevence si klade za cíl snižování příležitostí a podnětů k páčání rizikového chování a provozování rizikových činností. Snaží se o maximalizaci snížení rizika a minimalizaci vzniklých škod. Jedná se zejména o organizační a technická opatření. Situační prevence je hodnocena s vysokou mírou úspěšnosti, avšak to je podmíněno odpovídající vhodnou volbou zvoleného opatření spolu s vynaloženými finančními a personálními prostředky.

Informační prevence pojímá oblast zprostředkování informací o bezpečnostní situaci na daném území a o účinných formách ochrany před nežádoucími vlivy na společnost. Informační prevence se vyskytuje ve formě individuálního nebo skupinového působení v různých oblastech, např. školení, osvětové kampaně, technické možnosti ochrany, psychologické nebo právní poradenství, aj. Z hlediska efektivity a přínosu na společnost se jedná o jednu z nejefektivnějších metod prevence. [1][22]

1.4 Represe

Pro správné vymezení pojmu represe je vhodné zopakovat vysvětlení významu, co je to je bezpečnost. Bezpečnost obecně můžeme definovat jako stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům, případně celému systému tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace. Obecně se bezpečnost zajišťuje prostřednictvím preventivních a represivních opatření.

Pojem represe vychází z latinského reprimó či repressi, což je překládáno jako něco potlačit či donutit. Společnost zastoupená zákonodárci má nastavená jasná pravidla v podobě normativního systému společnosti. Jedná se o určitý druh postihu vůči jedincům, skupině občanů, národům nebo státům, jež je možno chápat jako opatření. Represí rozumíme prostředky, kterými může být vynucena náprava jednání.

Represe musí mít rozumnou míru, aby splnila svůj účel, avšak trestání odchylek plní také funkci výchovnou a preventivní. Represe tedy neznamená, že někdo někoho mlátí pendrekem, ale je to v podstatě omezení vůči účinku. To znamená, že represivní opatření nastupují vždy až v okamžiku, kdy vzniklo narušení bezpečnosti a nejsou zde síly a prostředky, které snižují dopady. Tudiž vše, co se připraví předem vůči určité hrozbě, nelze chápat jako represivní opatření, ale musíme to považovat za opatření preventivní. Činnost složek IZS je vysloveně opatřením represivním, neboť tyto složky vyjíždějí, až když se nějaká mimořádná událost udála.

V určité rovině se však preventivní a represivní opatření mohou prolínat. Například postavení zahradního plotu na pozemku můžeme chápat jako opatření preventivní i jako represivní. Určitá hrozba musí nějakým způsobem plot překonat, aby se dostala na pozemek. Tento plot můžeme chápat jako sekundární prevenci anebo jako represivní opatření. Je to subjekt, který snižuje vlastní účinek hrozby. [1][23]

1.4.1 Oblasti represe

Požární represe je činnost zasahujících hasičů při zvládnutí mimořádných událostí či krizových stavů. Mezi tyto činnosti řadíme požáry, dopravní nehody, živelní pohromy, katastrofy, průmyslové havárie, aj. Hasičský záchranný sbor ČR při své činnosti spolupracuje se základními složkami integrovaného záchranného systému a v případě potřeby

navýšení sil a prostředků předpokládá spolupráci s řadou ostatních složek, které mohou být při řešení nápomocny. V případě požáru je kladeno za cíl co nejdříve uhasit a zlikvidovat vzniklý požár. Požární represe nastupuje až ve chvíli, kdy požár vypukne.

Policejní represe a její činnosti je možno uplatnit až po vyčerpání všech možností preventivních opatření. Policie je represivní složka státu, která je určena k udržování pořádku uvnitř státu a jeho vnitřní bezpečnosti, k ochraně práv, majetku, bezpečnosti občanů a ke stíhání pachatelů trestné činnosti.

Trestní represe – v oblasti trestního práva je prostředek určený k ochraně zákonem stanovených zájmů, který musí být užíván jen tehdy, pokud užití jiných právních prostředků ke sjednání nápravy nepřichází v úvahu, neboť byly již vyčerpány a nebo jsou zjevně neúčinné či nevhodné.

2 PŘÍSTUPY A OPATŘENÍ K REALIZACI PREVENCE

Tato kapitola diplomové práce je věnovaná přístupům a opatřením k realizaci prevence. Práce se zabývá prevencí požární, v oblasti kriminality a kybernetickou bezpečností. V kapitole je kladen důraz na analýzu požární prevence a formy prevence kriminality. K tomuto účelu jsem vyčlenila jsem různá kladná i záporná kritéria, které jsem pomocí analýzy SWOT dále zhodnotila.

2.1 Analýzy možných přístupů k prevenci

K prevenci lze přistupovat hned několika způsoby. Záleží na konkrétním typu hrozby a na jaký cíl hrozba míří. Preventivně se můžeme zaměřit jak na jednotlivce a nebo skupiny lidí, tak můžeme využít i preventivních opatření, která se zaměřují všeobecně na majetek nebo v případě kybernetických hrozeb na osobní data umístěná na sítích. V každé oblasti prevence, ale i v rámci jednoho typu pak pozorujeme, že se mnohdy k prevenci přistupuje odlišně. Příkladem nám může být požární prevence, která se zaměřuje jak na nezletilé jedince ve formách návštěv předškolních a školních zařízení, tak státní požární dozor, který kontroluje provozy a činnosti právnických a podnikajících fyzických osob nebo pak oddělení stavební prevence, kde jsou kontrolovány stavby a jejich požárně bezpečnostní řešení při budování či rekonstrukci.

2.1.1 SWOT analýza

Analýzu možných přístupů a opatření k realizaci prevence jsem provedla prostřednictvím SWOT analýzy. Metodu vytvořil na Standfordské univerzitě v období 60.-70. let 20.století Albert Humphrey. Prostřednictvím SWOT analýzy je možný rozbor vnitřního a vnějšího prostředí. Ve vnitřním prostředí jsou identifikovány silné a slabé stránky, které jsou definovány vnitřními faktory efektivnosti subjektu ve všech významných oblastech. Ve vnějším prostředí jsou identifikovány oblasti, které se vyskytují nezávisle na subjektu a jejím působení. Jsou zde definovány příležitosti a hrozby ve všech významných oblastech, ve kterém subjekt působí.

- **Strengths – silné stránky:** je část analýzy vnitřního prostředí. Představuje zejména přednosti, zkušenosti, dovednosti, příslušnou kvalifikaci, konkurenceschopnost, aj.
- **Weaknesses – slabé stránky:** jedná se o vnitřní analýzu, cílem je jejich minimalizace. Zahrnuje aktiva, zdroje, dovednosti, aj.

- **Opportunities – příležitosti:** představují vnější příležitosti, které jsou vhodné pro rozvoj a posílení subjektu. Příklady příležitostí spatřujeme v poptávce, zvýšení povědomí, ve spolupráci s dalšími subjekty, zavedením nových technologií nebo čerpání dotačních programů.
- **Threats – hrozby:** jsou to faktory vnějšího prostředí, které leží mimo kontrolu společnosti. Představují možná rizika, která ohrožují dosažení cílů nebo existenci subjektu. Jmenovitě jde o možné ohrožení, změny technologií, změny v legislativě konkurence, nárůst nákladů, aj.

Jednotlivé části SWOT analýzy je možné rozdělit do dvou sekcí, a těmi je rozdělení do:

1. První sekce

- Interní: silné stránky a slabé stránky
- Externí: příležitosti a hrozby

2. Druhá sekce

- Pozitivní: silné stránky a příležitosti
- Negativní: slabé stránky a hrozby

SWOT analýzu jsem zpracovala do jednotlivých sekcí společně s doplňující hodnotou důležitosti a hodnocení. Důležitost vyplývá z přidělení číselné hodnoty, která tvoří v každé sekci součet 1, tzn. že je zde potřeba rozdělit 100 %. Čím vyšší podíl přidělíme, tím vyšší je jeho důležitost. Na důležitost navazuje hodnocení, které se realizuje ve škále od 1 do 5. Platí zde pravidlo, že čím vyšší číslo přidělíme, tím je hodnocení lepší a naopak. Přidělené hodnoty důležitosti a hodnocení jsou však subjektivního charakteru. [24]

2.1.2 Analýza požární prevence

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen "HZS") je jednotný bezpečnostní sbor. Základním úkolem HZS je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi.

HZS ČR se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky plněním a organizováním úkolů požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a dalších úkolů stanovených právními předpisy. [25]

Požární prevenci v ČR je možné označit jako prvek bezpečnostního systému ČR bez, kterého není možné se obejít. Prevence je v současnosti promyšlený a dobře fungující

system, jehož narušení by mělo závažné dopady na úroveň bezpečnosti občanů, podnikatelů i všech dalších subjektů. Systém vychází zejména z požární bezpečnosti staveb, ale také se zabývá bezpečností provozu a v případě požáru se zjišťují příčiny jeho vzniku a šíření. Data a informace získané při výkonu státní správy se vyhodnocují a zaznamenávají zpět do oblasti požární prevence, do úpravy předpisů, preventivně výchovné činnosti, kontrolní činnosti apod. Požární prevence představuje prvek, který by měl být zastoupen téměř všude, neboť je jen velice málo prostředí, kde nemůže vzniknout požár. [26]

Ke stanovení priorit a řešení hlavních a dílčích problémů byla využita SWOT analýzy. Identifikovány byly faktory zahrnuté v následujících tabulkách. Z analýzy vyplývá, že prevence požární ochrany je hodnocena kladně.

Mezi silné stránky mnou zvolené SWOT analýzy můžeme zcela bezpečně jako nejdůležitější zařadit míru specializace a zaměření prevence, následovanou dobrou pověstí Hasičského záchranného sboru a taktéž dobře vytvořenou strukturou prevence. Jak je vidět v Tab. 1., všechna tato kritéria jsou na vysoké úrovni, proto jsou takto vysoce hodnocena.

Tab. 1. Požární prevence – silné stránky

Pozitivní		
Silné stránky		
STRENGTHS		
	<i>Důležitost</i>	<i>hodnocení</i>
1 Míra specializace a zaměření	0,5	5
2 Dlouhodobá dobrá pověst HZS	0,3	4
3 Vytvořená struktura prevence	0,2	4
Součet		4,5

Nenalezneme však pouze klady, ale tak jako každý subjekt, i HZS ČR má své slabé stránky. Jak je vidno z Tab. 2., největším negativem podle mého názoru je počet příslušníků HZS. Ten ve vztahu na počet obyvatelstva ČR je zcela nepatrný, ne-li zanedbatelný.

S tím přímo souvisí i další bod v tabulce se slabými stránkami požární prevence, a to konkrétně nedostatečné pokrytí. Dalším ne méně důležitým kritériem je spolupráce mezi subjekty ve vztahu na předávání zkušeností a poznatků, jak obejít zákon a zákonné předpisy a s ním i požární prevenci. Dalším, mnou zvoleným kritériem jsou pak finance.

Státní rozpočet není bezedný, a proto finance pro HZS jsou omezené. Jak již bylo zmíněno, HZS je na vysoké úrovni, tudíž zvládá hospodařit se svým rozpočtem, a proto tomuto kritériu nepřikládám takovou váhu, jako již zmiňovanému počtu příslušníků.

Tab. 2. Požární prevence – slabé stránky

Negativní/škodlivé		
Slabé stránky		
WEAKNESSES		
	<i>Důležitost</i>	<i>hodnocení</i>
1 Omezený počet příslušníků HZS	0,4	5
2 Nedostatečné pokrytí	0,3	4
3 Spolupráce mezi subjekty	0,2	3
4 Omezené finanční zdroje	0,1	3
Součet		4,1

Další sekci SWOT analýzy tvoří příležitosti, které požární prevence vytváří. Požární prevence vytváří mnoho dotačních programů. Subjekty se mohou zapojit a využít je, a tím zvýšit své bezpečí se zaměřením právě na požární prevenci. Tyto programy mají pak také další výhody, které spolu s programy nalezneme v Tab. 3. Je to mnou zvolené kritérium medializace a rovněž aspekt vzdělávání. Obě tato kritéria patří mezi důležitá a věnují se velkému počtu obyvatelstva. Nepůsobí však pouze na dospělé, ale má vliv i na nezletilé obyvatelé ČR. Za velký přínos můžeme označit samotnou spolupráci složek Integrovaného záchranného systému. Prostřednictvím operační střediska, což jsou pracoviště, která fungují v nepřetržitém režimu a zabezpečují plnění bezodkladných úkolů při vzniku mimořádných událostí. Pomocí nich jsou řízeny všechny složky, což zjednodušuje vlastní práci jednotlivých složek a poskytuje rychlejší pomoc potřebným. Jako páté kritérium jsem pak zvolila kritérium nových technologií. Tak jako se vyvíjejí technologie v jiných odvětvích, tak je tomu i zde. Lepší technologie znamenají rychlejší zásah a větší bezpečí. Zabezpečení protipožární prevencí je nejlepším způsobem jak se problémům s ohněm vyvarovat. Jedná se také o lepší interoperabilitu mezi základními složkami IZS.

Tab. 3. Požární prevence – příležitosti

Pozitivní			
Příležitosti			
OPPORTUNITIES			
	<i>Důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	Dotační programy	0,3	4
2	Vzdělávání	0,2	4
3	Spolupráce složek IZS	0,2	3
4	Medializace	0,2	3
5	Nové technologie	0,1	4
Součet			3,6

Existují však i vnější hrozby, na které se nesmí zapomenout a brát je na lehkou váhu. Pokud by se například nepříznivě změnila legislativa pro plnění úkolů požární prevence, omezila by se její působnost a práva, a tím by došlo následně ke snížení bezpečí. Dle mého úsudku je toto kritérium jedním z nejhorších možných scénářů, které by mohly nastat. Převyšuje jej jen kritérium úbytku finančních zdrojů. Tím by došlo ke snížení kvality vykonávané práce, snížilo by se bezpečí obyvatelstva a omezil by se samotný chod HZS ČR. Jak můžeme vyčíst z Tab. 4., posledním kritériem zahrnutým v analýze jsou nízké sankce a nedostatečná opatření. Pro některé subjekty mohou být současné sankce vztažené na obrat subjektu zanedbatelné, a tak se mohou snažit nařízení obcházet nebo je nedodržovat.

Tab. 4. Požární prevence – hrozby

Negativní/škodlivé			
Hrozby			
THREATS			
	<i>Důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	Změny v legislativě	0,3	3
2	Nízké sankce a nedostatečná opatření	0,3	4
3	Úbytek finančních zdrojů	0,3	4
4	Zvýšení konkurenčního tlaku	0,1	2
5			
Součet			3,1

Z vyhodnocení jednotlivých kladných a záporných částí mnou zvolené SWOT analýzy požární prevence vyplývá, že klady převyšují zápory, a tudíž požární prevence je hodnocena kladně. Podrobné zhodnocení můžeme nalézt v Tab. 5.

Tab. 5. Požární prevence – souhrn

SWOT - výsledek		CELKEM 0,9
Silné stránky	4,5	
Slabé stránky	4,1	
Celkem interní	0,4	
Příležitosti	3,6	
Hrozby	3,1	
Celkem externí	0,5	

Z hlediska požární prevence se stabilizoval počet požárních kontrol vzhledem k ustálenému počtu příslušníků vykonávající kontrolní činnost. Z výsledků požárních kontrol vyplývá, že v posledních letech došlo ke snížení počtu kontrol bez závad, což se odráží v přínosu požární prevence a preventivně výchovné činnosti. Souhrnné výsledky kontrolní činnosti jsou každoročně zveřejňovány ve Statistické ročence.

2.1.3 Analýza prevence kriminality

Policie České republiky (dále jen "PČR") je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Řídí se zákonem č. 273/2008 Sb. o Policii ČR. Posláním PČR je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Dále plní úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti dle platných zákonů, předpisů EU a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.

Služba pořádkové policie představuje základní pilíř Policie České republiky. Jedná se o nejpočetnější zastoupenou službu, která je rovněž nejuniverzálnější. Policisté pořádkové služby při výkonu služby se starají o bezpečnost osob a majetku, chrání veřejný pořádek, plní úkoly v trestním, přestupkovém i správním řízení, dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a také na bezpečnou dopravu osob a přepravu zásilek po železnici. Nejviditelnější činností pořádkové policie je obchůzková a hlídková služba. Policisté ji vykonávají ve svěřených okrscích nebo na určených úsecích a stanovištích. Při výkonu služby předcházejí a zabraňují přestupkům a trestným činům, odhalují je a zakročují proti jejich pachatelům. Stejně je zaměřená také jejich preventivní činnost. Moderní pojetí

policejní práce spočívá v zapojení veřejnosti do policejních činností tak, aby se zvýšila její efektivita, a současně zapojení policisty do veřejného života tak, aby vzrostla jeho společenská prestiž.

Policie České republiky zabezpečuje na úseku prevence jak komunikaci s veřejností jako takovou, tak přímou preventivní práci na všech úrovních řízení. Za účelem následné efektivní realizace jednotlivých preventivních aktivit participuje též na odborné přípravě a vzdělávání v oblasti prevence sociálně patologických jevů. [4] [11][18]

Tak jako tomu bylo u požární prevence, začala bych s analýzou pozitivní části. Jak je vidět v Tab. 6., je dle mého názoru nejdůležitějším kritériem, které jsem hodnotila, kvalifikovanost policistů. Ti musí plnit různé požadavky a zároveň se stále zdokonalují a školí, aby byli co možná nejlépe připravení na svou práci. Jak již bylo zmíněno, Policie ČR a její služba pořádkové policie má nejpočetnější zastoupení a docela dobře vytvořenou strukturu prevence kriminality, kterou plní. Stejnou důležitost pak přikládám i ke kritériu spolupráce s městskou policií. Jejich spolupráce je na vysoké úrovni a spolu s rozšiřováním integrovaných bezpečnostních center ještě více narůstá, což je určitě pro řádného občana potěšující fakt. Dalším plusovým kritériem jsem zvolila implementaci mezi společnost, kdy se stále více díky různým přehlídkám a ukázkám Policie ukazuje v tom nejlepším světle. I když zdoluhavým způsobem, ale přece jen vzrůstá taktéž spolupráce s dalšími subjekty, což bychom mohli zařadit také mezi klady. Pro mne však toto kritérium nemá takovou váhu, jakožto předtím zmiňované.

Tab. 6. Prevence kriminality – silné stránky

Pozitivní		
Silné stránky		
STRENGTHS		
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>
1 Kvalifikovanost	0,3	3
2 Vytvořená struktura prevence	0,2	3
3 Spolupráce PČR a MP	0,2	3
4 Implementace mezi společnost	0,2	3
5 Spolupráce dalších subjektů	0,1	3
Součet		3

V tomto odstavci se dále budu zabývat slabými stránkami. Tak jako tomu bylo u požární prevence, tak má i prevence kriminality své slabé stránky. Pro mne má největší váhu z kri-

térií, které jsem hodnotila, nedostatek speciálních programů. Programy nejsou zhotoveny pro všechny věkové kategorie a oslovují jen vybrané skupiny lidí. Bohužel i zájem společnosti je skoro zanedbatelný, což je dalším kritériem, a určitě i zápornou položkou v preventivní činnosti. Jen těžko jde pomoci a vzdělávat někoho, kdo o to nejeví zájem. S těmito dvěma body je přímo spjato další hodnocení, a to konkrétně hodnocení účinnosti prevence. Jelikož neexistují speciální programy pro všechny věkové skupiny lidí, tak nemůže být ve výsledku ani účinnost nikterak vysoká. I další kritérium, které jsem zvolila pro analýzu a můžeme je nalézt v Tab. 7., má přímou úměru s již zmíněnými. Je jím nedostatečná informovanost. Jako poslední pak volím omezené finanční zdroje, a to ze stejného důvodu, jako tomu bylo v kapitole předchozí u požární prevence. To však dle mého úsudku nemá takovou váhu, jako dříve zmiňované.

Tab. 7. Prevence kriminality – slabé stránky

Negativní/škodlivé		
Slabé stránky		
WEAKNESSES		
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>
1 Nedostatek speciálních programů	0,3	4
2 Hodnocení účinnosti prevence	0,2	3
3 Nezájem společnosti	0,2	3
4 Nedostatečná informovanost	0,2	3
5 Omezené finanční zdroje	0,1	3
Součet		3,3

Nyní se dostáváme k příležitostem, které prevence kriminality přináší. Pro účely této práce vybírám některé z nich. Jsou jimi dotační programy, zvýšení pocitu bezpečí, vzdělávání, medializace a změny v legislativě. S dotačními programy do prevence kriminality mohou přibýt další peníze pro jejich realizaci, tudíž je pak možné zaměřit se na početnější skupiny obyvatel. Čím více se do povědomí obyvatel dostane činnost Policie ČR, tím více pak vzroste pocit bezpečí. Do povědomí obyvatel se práce a činnost policie dostává právě díky medializaci a vzdělávání, což jsou již zmiňovaná další dvě kritéria. Posledním uvedeným a hodnoceným kritériem v Tab. 8., jsou pak změny v legislativě. Ty mohou zvýšit příležitost v případě, že změny by byly příznivé k činnostem, které policie provádí za účelem prevence kriminality.

Tab. 8. Prevence kriminality – příležitosti

		Pozitivní		
		Příležitosti		
		OPPORTUNITIES		
EXTERNÍ		<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
	1	Dotační programy	0,3	4
	2	Zvýšení pocitu bezpečí	0,2	3
	3	Vzdělávání	0,2	4
	4	Medializace	0,2	3
	5	Změny v legislativě	0,1	2
Součet			3,4	

Poslední hodnocenou částí SWOT analýzy jsou externí hrozby, které znehodnocují práci prevence kriminality. Tím, že nejsou vytvořeny programy a preventivní činnost není zahrnuta pro veškeré obyvatelstvo, může se stát, že se pak v určitých lokalitách nebo věkových skupinách stane prevence neefektivní. To může mít za následek ještě větší odtržení lokality nebo skupiny a k nárůstu kriminality. Sankce neboli tresty za kriminální činy jsou dle mého názoru hodnoceny velice mírně, tudíž nemají tak veliký účinek, jako kdyby byly například dvojnásobné. Vlivem prostředí se rozumí vliv rodiny, lokality, party lidí. Na člověka má největší vliv rodina a skupina lidí, ve které se nachází, od nich se pak učí nejen to dobré, ale i to zlé. Posledním kritériem, které uvádím v Tab. 9., je sociální nestabilita. V případě, že se člověk ocitne v nestabilní situaci, v mnoha případech spáchá trestný čin, aby se z této nestability dostal.

Tab. 9. Prevence kriminality – hrozby

		Negativní/škodlivé		
		Hrozby		
		THREATS		
EXTERNÍ		<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
	1	Neefektivní prevence	0,3	4
	2	Nízké sankce a nedostatečná opatření	0,3	4
	3	Vliv prostředí	0,2	3
	4	Sociální nestabilita	0,2	3
Součet			3,6	

Vyhodnocením SWOT analýzy dojdeme k závěru, že u prevence kriminality převažují záporné části. Jak je vidět v Tab. 10., záporně vyšly jak interní, tak i externí vlivy.

Tab. 10. Prevence kriminality – souhrn

SWOT - výsledek		CELKEM	-0,5
Silné stránky	3		
Slabé stránky	3,3		
Celkem interní	-0,3		
Příležitosti	3,4		
Hrozby	3,6		
Celkem externí	-0,2		

2.2 Opatření k realizaci prevence

Tímto rozumíme postup k provedení účinné prevence. Prevence neboli předcházení nějakému nežádoucímu jevu jsou všechna soustavná opatření, která mají společný cíl. A to, aby nemusela být represe vůbec uplatňována. Mezi složkou prevence a represe by však samozřejmě měla fungovat úzká a vzájemná spolupráce ve všech vybraných druzích bezpečnosti. Ačkoliv v samotné praxi vládne mezi těmito složkami jakási „rivalita“.

Pokud však selže lidský faktor, prevence nemůže poskytnout dostatečnou ochranu. Což se v samotné praxi bohužel nespočetněkrát prokázalo. Jedním ze závažných faktorů je skutečnost, že se většina subjektů snaží ušetřit finanční zdroje a nechtějí do preventivních opatření investovat. V některých případech, kdy lidé do prvku vloží investici, se následně zjistí, že ne vždy chápou správný princip fungování ochranných prvků. Např. v případě požární prevence můžeme mít nainstalovaný autonomní hlásič požáru, který je jednoduchým zařízením pro včasnou a spolehlivou detekci kouře s vyvoláním poplachu a ani jeho pořizovací náklady nejsou nijak enormní, umístí jej uživatel natolik nevhodně, že tím jeho účinnost výrazně sníží. Na druhou stranu kontrolní orgány zde nejsou od toho, aby dělali lidem zbytečné problémy a snaží se o empatii a vcítění se. Mnozí lidé nechápou, proč se tolik dbá na preventivní opatření a následné kontroly a považují toto za „otravné a obtěžující“, avšak měli by mít na mysli, že se tak děje pro jejich bezpečí, ochranu života, zdraví a také majetku. Jak se lidově říká „do prvního průšvihu“, poté se lidé domáhají svých práv.

Preventisté by však měli být vybíráni citlivě s ohledem na to, kde své působení budou realizovat. V případě prevence kriminality je pak vhodné do škol na různé přednášky a besedy vysílat preventisty dětem věkově blíže, tzn. mladé lidi, kteří jsou hraví, dokáží dětem předat potřebné informace a znalosti a také je zaujmout. V případě preventivních

besed seniorů jsou vhodnější spíše seriózní, zkušení odborníci s empatií, kterým senioři mohou bez rozpaků důvěřovat a mnohdy se i se svými neblahými zkušenostmi svěřit.

Samozřejmě i preventivní opatření nejsou bezednou studnicí a měla by být volena s rozumem a opodstatněností. To znamená, že nelze přijímat rozsáhlá preventivní opatření na každé fotbalové či jiné sportovní utkání k zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku. Přesto, že Police ČR má k dispozici řadu preventivních bezpečnostních opatření, jsou tyto akce ve velkém rozsahu velmi nákladné jak na časovou přípravu, vynaložené finanční prostředky tak i z pohledu personálního obsazení.[2]

3 PREVENCE VE VYBRANÝCH DRUZÍCH BEZPEČNOSTI

Tato kapitola je zaměřená na již zmiňovanými druhy bezpečnosti. Z počátku se zabývám, jak jednotlivé prevence fungují a typy prevencí. Následně se v kapitole dovíme, jak se přistupovalo k prevencím v dobách minulých a jaký vliv měla na legislativu doba minulá na současnost. Závěrem jsou rozebrány jednotlivé organizační struktury zabývající se bezpečností.

3.1 Požární ochrana

Požární ochraně je přikládán obzvláště velký význam i vzhledem k faktu, že nás požární ochrana provází v podstatě ve všech oborech lidské činnosti. Důkladné uplatňování všech zásad požární ochrany ovlivňuje celkovou bezpečnost. Každý člověk by si měl počínat tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru. Základním úkolem jednotek požární ochrany je chránit jak životy a zdraví obyvatel, tak i majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. S rostoucím vývojem společnosti však není jediným posláním jednotek PO zasahovat jen u požárů, ale i dalších událostí, ať už se jedná o dopravní nehody, úniky nebezpečných látek, živelní pohromy, spolupráci se složkami IZS, aj. [7][25]

3.1.1 Požární prevence

Požární prevence je v České republice založena na principu tvorby a rozvoje podmínek pro účinnou ochranu života, zdraví obyvatel, ochranu majetku a životního prostředí před požáry a pro poskytování účinné pomoci v případě vzniku požáru. Hlavním posláním požární prevence je vytvářet účinnou a společensky prospěšnou ochranu před vznikem požáru a jeho šířením. Jedná se o činnost související se zajišťováním úkolů souvisejících s ochranou před požáry. Úkolem požární prevence je však také vytvářet podmínky pro účinný, a v rámci možností i bezpečný zásah jednotek požární ochrany. Požární prevence zasahuje do značného množství odvětví, např. vědní disciplíny, průmysl, stavebnictví, zemědělství, zkušebnictví, ale spadá rovněž do soukromého života občanů. Vymezení právních předpisů je v této rovině dostatečné. Z pohledu požární prevence a preventivně výchovné činnosti je vhodné naučit např. už malé děti, že je oheň „dobrý sluha, ale zlý pán“. Což chápeme také jako preventivní opatření.

Požární prevence je souhrnem technických a organizačních opatření, díky nichž můžeme zabránit vzniku požáru nebo snížit ničivé důsledky požáru. Je uplatňována prostřednictvím Hasičského záchranného sboru České republiky. Oddělení požární prevence HZS ČR je významnou součástí a vykonává jej tzv. státní požární dozor (dále jen „SPD“). Odbor se vnitřně dělí na oddělení kontrolní činnosti, oddělení zjišťování příčin vzniku požárů a oddělení stavební prevence. Odbor prevence je zodpovědný za zabezpečení výkonu státního požárního dozoru v kraji, spolupracuje na odborné přípravě hasičů, na preventivně výchovné činnosti a organizuje v rámci své působnosti porady a metodická zaměstnání. Příslušníci HZS ČR vykonávající SPD plní zejména tyto úkoly:

- provádějí kontroly dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně,
- vyjadřují se k projektům staveb, tzv. požárně bezpečnostní řešení a realizaci staveb z hlediska zajištění požární bezpečnosti,
- zjišťují, staticky sledují a vyhodnocují příčiny vzniku požáru,
- tvoří krizové plány a podílejí se na přípravě řešení krizových stavů,
- zabezpečují preventivně výchovnou činnost na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva atd.

Požární prevence je prováděna také odborně způsobilými osobami, které kontrolují např. provozuschopnost požárně bezpečnostních zařízení při pravidelných ročních kontrolách. [17]

3.1.2 Typy přístupů k prevencí v PO

- **Primární** – v rámci požární ochrany se toho v primární prevenci moc dělat nedá. Můžeme však omezit rozmístění zápalných látek a snížit tak riziko vzniku požáru.
- **Sekundární** – je organizována zejména v podmínkách, kde hrozí zvýšené riziko vzniku požáru. Pomocí sekundární ochrany se snažíme o zavedení preventivních opatření a již v rané fázi jevy a projevy zachytit a zamezit jejich dalšímu šíření.
- **Terciální** – je zaměřená na jednotlivce a založená na principu zamezení opakování vzniku mimořádných událostí. Cílem je zmírnit v co největší míře důsledky požárů a snaží se pomáhat, aby se situace nehoršila. Cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí.

3.1.3 Historie požární prevence

Oheň je lidově označován jako dobrý sluha, ale zlý pán. Pro své rozmanité použití byl využíván od dob paleolitu, kdy byl zdrojem světla, tepla, ochrany před dravou zvěří, využíván pro zpracování surovin, ale člověk si uvědomoval i jeho odvrácenou stranu a ničivou sílu. V rámci prevence bylo prapůvodní ochranou před požárem útek z ohroženého místa. Později lidé oheň začali poznávat a vyvářet vhodnější podmínky pro kontrolovatelné hoření a bedlivě jej střežit. Vzhledem k obrovským požárům, které mnohdy zachvátily celá města, docházelo k tomu, že panovníci nebo představitelé měst začali vydávat základní směrnice, jak požárům zabránit a jak je hasit. V rámci požární prevence již ve 14. století zpracovávala první města městské rady s opatřením proti požáru. V průběhu 15. a 16. století vznikala požární nařízení, která měla zabránit vzniku požárů a dále opravovala povinnosti obyvatelstva při jejich vzniku. Velká pozornost byla věnována i včasnému ohlášení požáru a přesnému určení místa vzniku. Požární rady se na počátku 18. století vyskytovaly již ve většině měst a byly doplňovány o další zásady. V polovině 18. století vydala Marie Terezie první celozemský Řád k hašení ohně. Na to navázal císař Josef II. v roce 1787 vydáním Řádu proti ohni pro města a městyse a Řádem k hašení ohně pro veřejnou krajinu. Řády obsahovaly podrobné popisy všech myslitelných preventivních opatření, na které bylo třeba dbát. Na konci 19. století byl vydán zemský zákon a nařízení pro Markrabství Moravské označený jako Řád policie požárové a řád hasící. [27][28]

3.1.4 Přehled právních předpisů

Současný právní řád České republiky obsahuje nezbytné právní normy, které stanovují ministerstvům, ústředním správním úřadům, orgánům krajů, obcím a vybraným právníkům a fyzickým osobám konkrétní úkoly v oblasti požární ochrany. Níže uvedené právní předpisy upravují zejména postavení, práva a povinnosti hasičského záchranného sboru, státních orgánů, správních úřadů, orgánů samosprávy, právnických a fyzických osob na úseku požární ochrany. Požární prevence je souhrnně a řádně zakotvena v právních předpisech.

Základními právními předpisy jsou zákon o požární ochraně a jeho prováděcí předpisy. Na tyto předpisy však navazuje řada dalších předpisů, které takto vytvářejí prostředí preventivního působení před požáry. A to ať již se jedná o bezpečnost a ochranu zdraví při práci, stavební právo, nebezpečné látky či prevenci závažných havárií nebo správní řád, zákon o odpo-

vědnosti za přestupky a řízení o nich, zákon o svobodném přístupu k informacím, zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, atd.

- **Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně** – účelem tohoto zákona je vytvoření podmínek pro účinnou ochranu života a zdraví osob, majetku před požáry, poskytování pomoci při mimořádných událostech a živelních pohromách. Tímto zákonem jsou stanoveny postavení a povinnosti jednotek požární ochrany, povinnosti ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, včetně postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany. Každý je povinen se chovat tak, aby nezapříčil vznik požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířata a újmu na majetku. Při zdolávání požárů, živelních pohrom a jiných mimořádných událostech je každý povinen poskytnout přiměřenou osobní pomoc a věcnou pomoc, pokud se tím nevystaví vážnému nebezpečí nebo ohrožení sebe nebo osoby blízké, případně mu v tom nebrání jiná důležitá okolnost. [7]
- **Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru** (tzv. vyhláška o požární prevenci) – tato vyhláška uvádí podrobnosti k ustanovení zákona o požární ochraně. Pro potřeby požární prevence se jedná o klíčový právní předpis. Vyhláška o požární prevenci upravuje způsob a výkon státního požárního dozoru. Jsou zde uvedeny druhy dokumentace požární ochrany, její obsah a způsob vedení dokumentace. Definiuje některé pojmy v oblasti požární ochrany, stanoví zjištění podmínek požární bezpečnosti u právnických a fyzických osob. Upravuje podrobnosti o vybavení prostor věcnými prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostními zařízeními a podmínky pro jejich provoz. Stanoví způsob vytváření podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce, lhůty a způsob provádění pravidelných kontrol dodržování předpisů o požární ochraně, způsob stanovení podmínek požární bezpečnosti a postup při posuzování požárního nebezpečí. Vyhláška dále stanoví postup při ověřování odborné způsobilosti, provádění odborné přípravy a školení zaměstnanců o požární ochraně z hlediska obsahu, rozsahu a četnosti. Vyhláška o požární prevenci upravuje způsob a výkon státního požárního dozoru. [8]
- **Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně** – tímto nařízením vlády jsou stanoveny druhy dokumentace požární ochrany, které vedou kraje a obce. Zahrnuje obsah dokumentace a způsob vedení k zajištění požární ochrany. [9]

- **Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich** – upravuje podmínky odpovědnosti za přestupek, což je společensky škodlivý protiprávní čin. Stanovuje druhy správních trestů, jako jsou napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo propadnutí náhradní hodnoty a ochranných opatření, mezi něž řadíme omezující opatření a zabránění věci nebo náhradní hodnoty. Zákonem jsou dány zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku. [10]

3.1.5 Organizační struktura

Hlavní pilíř tvoří Hasičský záchranný sbor České republiky, jehož základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. Hasičský záchranný sbor tvoří orgány státní správy, kterými jsou na úseku požární ochrany především Ministerstvo vnitra-Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a Hasičské záchranné sbory krajů. Ty jsou zřízeny k vytváření podmínek a jejich kontrole.

Generální ředitelství hasičského záchranného sboru, které je součástí Ministerstva vnitra (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“), v jehož čele je generální ředitel hasičského záchranného sboru, který řídí hasičské záchranné sbory, zřizuje vzdělávací, technická a účelová zařízení hasičského záchranného sboru. V rámci prevence GŘ HZS ČR plní úkoly Ministerstva vnitra jako jsou:

- schvalování koncepce organizace a rozvoje požární ochrany,
- řídí výkon státní správy,
- vykonává státní požární dozor a je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany,
- kontroluje plnění úkolů, které ukládá zákon HZS krajů,
- řídí odbornou přípravu a usměrňuje po odborné stránce výkon služby v jednotkách požární ochrany (dále jen „jednotky PO“),
- stanoví zaměření preventivně výchovné, propagační a ediční činnosti na úsek požární ochrany a podílí se na jejich zabezpečování,
- soustřeďuje a vyhodnocuje informace potřebné pro zásahy jednotek PO a ústřední řízení záchranných prací,
- zabezpečuje statistické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek PO,

- zabezpečuje výzkum a vývoj,
- organizuje požární ochranu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu po jednání s Ministerstvem obrany a zabezpečuje přípravu na činnost v tomto období.

Hasičské záchranné sbory krajů (dále jen „HZS kraje“) – v jeho čele stojí ředitel HZS kraje. Jsou organizační složkou státu, dle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Zřizuje vzdělávací, technická a účelová zařízení HZS. Mezi hlavní úkoly HZS kraje v rámci preventivní činnosti patří:

- zpracování koncepce požární ochrany kraje,
- výkon státního požárního dozoru, kdy je dotčeným orgánem státní správy na úseku požární ochrany,
- kontroluje plnění nařízení orgánů kraje vydaných na úseku požární ochrany,
- odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek HZS kraje,
- zpracovává podklady k vydání právních předpisů pro příslušné správní orgány kraje v oblastech, které vymezuje zákon,
- zabezpečuje statické sledování požárů a mimořádných událostí se zásahy jednotek PO na území kraje,
- v rozsahu stanoveném ministerstvem řídí a organizuje odbornou přípravu příslušníků, velitelů jednotek HZS podniků, velitelů a strojníků jednotek SDH obcí, velitelů a strojníků SDH podniků,
- projednává přestupky a správní delikty na úseku požární ochrany,
- zabezpečuje preventivně výchovnou, propagační a ediční činnost na úseku požární ochrany. [17]

3.1.6 Struktura požární prevence

System požární prevence sestává z vykonávaných činností, které jsou prováděny z úrovně MV-GŘ HZS ČR a HZS krajů. Mezi tyto procesy patří následující výčet činností.

Generální ředitelství hasičského záchranného sboru

- **Tvorba a připomínkování legislativy a předpisů** – vede k usměrňování pravidel pro projektování staveb, technologií, zabudovávání výrobků do staveb, chování právnických a fyzických osob a oprávnění orgánů státní správy a samosprávy prostřednictvím závazných nebo doporučujících předpisů. Hlavním posláním je v nezbytně nutné míře regulovat chování před vznikem požárů.

- **Spolupráce se subjekty působící na úseku PO** – spolupráce se subjekty, které mohou přispět ke zvýšení úrovně požární bezpečnosti v ČR.
- **Kontrola plnění úkolů HZS kraje** – ověřuje se, zda je výkon státní správy vykonáván v rámci věcné a místní příslušnosti. Soulad musí být rovněž s právními předpisy a interními akty řízení.
- **Preventivně výchovná činnost** – vede občany k povědomí o bezpečném chování, jak předcházet požárům a jak se chovat v případě jeho vzniku. Děje se tak formou příruček, letáků, videoklipů, přednášek, internetu, atd.
- **Rozbory příčin vzniku požárů** – vyhodnocování příčin vzniku požárů a stanovení rizikových činností a objektů z hlediska nebezpečí vzniku požáru je důležité pro stanovení priorit v činnostech požární prevence.
- **Řízení výkonu státní správy** – vytváření podmínek a podrobností pro výkon státní správy na úseku požární ochrany.
- **SPD – stavební prevence** – jedná se o posouzení a ověření, zda určené stavby jsou do provozu uváděny v souladu s požadavky požární bezpečnosti.
- **Odvolací řízení** – slouží k ověření věcné správnosti rozhodnutí, které vydá HZS kraje, kdy je možné překročení pravomocí nebo vydáno nesprávné rozhodnutí
- **Mezinárodní spolupráce** – slouží k navázání zahraniční spolupráce a získávání nových poznatků ve prospěch požární prevence v ČR.
- **Financování** – jde o potřebu zajistit prostředky pro financování vybraných činností, které nelze provádět vlastními silami v rámci HZS ČR, za účelem optimálního rozvržení sil a prostředků k plnění poslání prevence.
- **Plánování** – plánování všech důležitých aktivit a financí, za účelem optimálního rozvržení sil a prostředků.
- **Odborné vzdělávání** – vede k zvyšování odborné přípravy a praktických dovedností příslušníků na požární prevenci v jednotlivých odborných činnostech.
- **Ostatní podání** – slouží k vyřízení podání a předávání odborných informací ve stanovené lhůtě.

HZS kraje

- **SPD - stavební prevence** – v rámci kraje posuzuje místně příslušný HZS kraje, kdy se posuzuje či ověřuje, jestli jsou dotčené stavby uváděny do provozu v souladu s požární bezpečností. Jedná se o posuzování stavební dokumentace u staveb definovaných zá-

konem o požární ochraně z hlediska stanovených podmínek požární bezpečnosti staveb. Posuzování se provádí v rozsahu požárně bezpečnostního řešení podle zvláštního právního předpisu nebo v rozsahu obdobného dokumentu, který je dostatečný pro posouzení požární bezpečnosti stavby.

- **SPD - schvalování posouzení požárního nebezpečí** – jedná se o posouzení a schválení individuálních opatření pro bezpečné provozování činnosti s vysokým požárním nebezpečím.
- **SPD - zjišťování příčin požárů** – směřuje ke stanovení příčiny vzniku požárů a jeho šíření a zjištění porušení předpisů. Na základě výstupů vyšetřování požárů nadále zvyšovat úroveň požární bezpečnosti.
- **SPD - kontrolní činnost** – funguje na principu omezení rizik vzniku požáru a zvýšení požární bezpečnosti. Za úkol má zjistit možná místa vzniku požáru a ohrožení zdraví a životů osob a eliminovat je.
- **Spolupráce se subjekty působící na úseku PO** – spolupráce se subjekty jako jsou vzdělávací zařízení (zejména VŠB-TU Ostrava, ČVUT Praha), profesní komora PO, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a další odborná a profesní sdružení a organizace.
- **Preventivně výchovná činnost** – za tímto účelem se využívají všechny dostupné způsoby působení na obyvatelstvo s využitím jak médií, tak i jednorázových akce pořádaných HZS ČR.
- **Správní a přestupkové řízení** – je založeno na zakládání, změnách či rušení práv a povinností jmenovitě určené osoby. Řízení jsou zpravidla zahajována na základě zjištění nedostatků při výkonu SPD, zejména kontrolní činnosti a ZPP.
- **Řízení výkonu státní správy**
- **Tvorba podkladů pro kraj** – jehož cílem je poskytnout odbornou pomoc při výkonu státní správy na krajském úřadu v oblasti požární ochrany.
- **Financování** – jedná se o zajištění prostředků k financování vybraných činností k plnění poslání prevence.
- **Plánování** – vztahuje se k plánování všech významných aktivit a finančních prostředků, které mají sloužit k optimálnímu rozvržení sil a prostředků.
- **Ostatní podání** – slouží k vyřízení podání a předávání odborných informací ve stanovené lhůtě.[17]

Další subjekty tvoří sbory dobrovolných hasičů a soukromé subjekty – odborně způsobilé osoby dle §11.

3.1.7 Preventisté PO

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů upravuje základní pojmy pro preventisty v požární ochraně.

- **Odborně způsobilá osoba (OZO)** – pojmem se rozumí fyzické osoby, které jsou absolventy škol požární ochrany nebo absolventy vysokých škol s ověřovacím programem pro odbornou způsobilost na úseku požární ochrany a fyzické osoby, které složí zkoušku odborné způsobilosti před komisí stanovenou ministerstvem. Dále znalci a znalecké ústavy v základním oboru požární ochrany, kteří jsou zapsáni v seznamu znalců a znaleckých ústavů vedenými krajskými soudy. Za odborně způsobilé osoby jsou považováni také příslušníci Hasičského záchranného sboru České republiky vykonávající funkce stanovené prováděcím předpisem k zákonu o hasičském záchranném sboru. Odborně způsobilá osoba je oprávněná k plnění stanovených povinností vyplývajících ze zákona o požární ochraně, mimo jiné je oprávněna také k výkonu činnosti technika a preventisty požární ochrany.
- **Preventista požární ochrany** – vykonává svou činnost na základě absolvování odborné přípravy, která je prováděná před zahájením činnosti. Opakuje se nejméně jednou za rok. Podrobnosti preventisty požární ochrany stanovuje Vyhláška č. 246/2001 Sb., o požární prevenci. Obvykle se jedná o zaměstnance v provozu, který je oprávněn provádět pravidelné preventivní požární prohlídky pracoviště ve lhůtách stanovených v dokumentaci požární ochrany, označovat pracoviště a další místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně, včetně míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení. Pokud se jedná o provozovny se zvýšeným požárním nebezpečím patří mezi jeho další působnosti školení ostatních zaměstnanců.
- **Preventivní požární hlídka** – zřizuje se s úkolem dohlížet na dodržování předpisů o požární ochraně a v případě vzniku požáru provést nutná opatření k záchraně ohrožených osob, přivolání jednotky požární ochrany a podílet se na likvidaci požáru. Preventivní požární hlídku zřizují právnické a podnikající fyzické osoby v prostorách s nejméně třemi zaměstnanci, ve kterých se provozují činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím nebo v případech, kdy to stanoví

nařízení kraje či obecně závazná vyhláška. Ustanovuje se tedy trvale nebo jednorázově. Počet členů není určen, ale je určena podle aktuálnosti a podmínek.

- **Technik požární ochrany** – vykonává svou činnost na základě složení zkoušky odborné způsobilosti a získání osvědčení o odborné způsobilosti. Jeho působnost je zejména v provádění školení o požární ochraně a odborné přípravě preventivistů požární ochrany a zaměstnanců, kteří jsou zařazeni do preventivních požárních hlídek. Dále zabezpečuje svěřené pracoviště požární technikou, požárně bezpečnostním zařízením, přenosnými hasícími přístroji a stará se o jejich pravidelné kontroly a revize.
- **Příslušník HZS** – vykonávající funkce stanovené prováděcím právním předpisem, jejichž odbornou způsobilost získává podle §72 zákona o požární ochraně. [29]

3.1.8 Dokumentace požární ochrany

Dokumentace požární ochrany slouží ke stanovení podmínek požární bezpečnosti provozovaných činností a prostřednictvím této dokumentace se prokazuje plnění některých povinností, které jsou stanoveny právními předpisy o požární ochraně. [17][26]

- **Koncepce požární prevence** – využívá se analytických metod spolu se zpracováním statistických dat vedených HZS ČR, což se týká nejen požárů, ale rovněž výkonu státní správy a zejména státním požárním dozorem.
- **Koncepce preventivně výchovné činnosti** – HZS zabezpečuje i preventivně výchovnou, propagační a ediční činnosti. Nejdůležitější částí je výchova dětí a mládeže. Vytváří systém pro uplatnění programu Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva.
- **Statistická ročenka** – obsahuje informace o mimořádných a neemergentních událostech evidovaných pro jednotlivá území krajů včetně základního přehledu za území celé České republiky.

3.1.9 Preventivně výchovná činnost

Preventivně výchovná činnost (dále jen „PVC“) je zaměřená na výchovu dětí a vzdělávání obyvatelstva v oblasti požární ochrany a ochrany člověka při vzniku mimořádné události. Touto cestou jsou předávány znalosti požární prevence obyvatelstva a další informace z oblasti požární ochrany. PVC je prováděna různou formou:

- Projekt Hasík CZ,
- Záchranný kruh,

- vzdělávání ve školách, vzdělávací program,
- exkurze na stanicích, výukové přednášky,
- účast složek IZS na akcích, kampaně, praktické ukázky. [3][30]

Obr. 1. Projekt Hasík CZ ve školách

[31]

3.2 Prevence kriminality

Kriminalitou se rozumí veškeré protiprávní jednání, páchaní přestupků nebo trestných činů. Kriminalitou se zabývá vědecký obor kriminologie. Kriminalita se vyskytuje převážně v centru měst, což je velmi dobře zmapováno v mapách kriminality.

3.2.1 Prevence kriminality

Prevence kriminality zajišťuje prevenci v širším kontextu a zaměřuje se také na prevenci v oblasti ochrany majetku. Prevencí kriminality rozumíme soubor nerepresivních opatření a aktivit, které jsou utvářeny státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty. Prevence kriminality zahrnuje veškerá opatření vedoucí ke snížení rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost. Snaží se působit na různorodé příčiny kriminality. Tyto aktivity jsou utvářeny s cílem předejít páchaní kriminality, což zahrnuje přijetí opatření, jejichž důsledkem je zmenšování rozsahu a závažnosti kriminality a jejich následků. Prevence kriminality je zajišťována prostřednictvím omezení kriminogenních faktorů nebo působením na potencionální pachatele a oběti trestných činů.

Tento typ ochrany se zaměřuje na opatření, jež jsou přijímána skrze sociální prevenci, situační prevenci a pomoc obětem trestných činů. Mimo jiné je prevence kriminality součástí

trestní politiky. Prosazování práva a trestní sankce jsou ponechávány stranou navzdory jejich potenciálně preventivním účinkům. Prevence proti napadení objektu a jeho narušení je významným bezpečnostním jevem. Existuje řada možností, jak je možné majetek chránit a jaká preventivní opatření přijmout

Cíle prevence kriminality jsou:

- snižování míry a závažnosti trestné činnosti obyvatel ČR,
- zvyšování pocitu bezpečí občanů,
- začlenění prevence kriminality do státní politiky, krajů a obcí,
- posílení spolupráce mezi orgány státní správy a samosprávy, Policií ČR, občany a nevládními organizacemi,
- adekvátní využívání personálních a finančních zdrojů,
- zkvalitnění práce Policie ČR o situační přístupy a sociálně preventivní prvky, aj.

3.2.2 Typy přístupů k prevenci v prevenci kriminality

Preventivní aktivity jsou realizovány v rámci primární prevence, kdy adresátem je celá společnost, demograficky vymezená skupina (např. děti nebo senioři), sekundární prevence, která je zaměřená na rizikové skupiny potenciálních pachatelů, potenciálních obětí a na kriminogenní situace a terciární prevence, která směřuje na pachatele a oběti v zájmu prevence recidivy.

Dále je možné prevenci kriminality dělit z hlediska obsahového zaměření na sociální prevenci, která je zaměřená na sociální faktory kriminality, jež jsou důležité pro účinnou socializaci člověka, na situační prevenci, který představuje odstraňování nebo minimalizaci předpokladů a příležitostí k páčání trestných činů. Někdy se můžeme setkat s informační prevencí, která obsahuje zprostředkování informací prostřednictvím poradenství, přednášek, kampaní, určených pro širokou veřejnost nebo určené cílové skupiny posluchačů.

Struktura prevence kriminality

- **Sociální prevence** – je součástí sociální politiky. Zahrnuje aktivity, které mají značný vliv na socializaci a společenské začlenění, změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek. Tyto aktivity jsou považovány za zásadní důvody páčání trestné činnosti. Odpovědnost za působení opatření sociální prevence spadá do působnosti rodiny, obce a škol.

- **Situační prevence** – zakládá svůj princip na tom, že se určité druhy kriminality vyskytují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Snahou situační prevence je eliminovat kriminogenní faktory. Odpovědnost za opatření situační prevence spadá do působnosti samotných občanů, obcí a v rámci určených kompetencí do působnosti Ministerstva vnitra, který tato opatření provádí prostřednictvím Policie ČR. Kriminogenní faktory jsou eliminovány skrze organizační, režimové, fyzické a technické opatření

Úrovně preventivních aktivit

Sociální a situační prevence je dále doplněna na primární, sekundární a terciální úrovni prevence.

- **Primární prevence** – je zaměřená na nejširší veřejnost. V rámci primární prevence jsou zahrnuty především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity. Důraz je kladen na zdravé ovlivňování dětí a mládeže. Největší vliv na tyto subjekty má rodina, výchovné a vzdělávací zařízení a kulturní aktivity v dané lokalitě. Dále se jedná o systém aktivit a služeb specifické primární prevence, která se zaměřuje na práci s cílovou skupinou. Zde je snaha předcházet nebo omezovat nárůst výskytu negativního vývoje skupiny.
- **Sekundární prevence** – zaměřuje se na tři hlavní oblasti působení. Do první skupiny řadíme rizikové jedince a skupiny osob, u kterých je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachatelé nebo oběti trestné činnosti. Dále to jsou osoby a skupiny, u kterých je pravděpodobnost nebo výskyt sociálně patologických jevů, např. drogová a alkoholová závislost, dlouhodobá nezaměstnanost, gamblerství, vandalismus, rasismus či xenofobie. Sekundární prevence se zaměřuje rovněž na příčiny a řešení kriminogenních situací.
- **Terciální prevence** – je třetí úroveň preventivních aktivit. Jsou uplatňovány při resocializaci osob, které již trestný čin spáchaly. Cílem terciální prevence je udržet dosažené výsledky předchozího působení a obnovy nefunkčního sociálního prostředí. Uplatnění je možné nalézt např. v pomoci s rekvalifikací, s hledáním práce, sociálním poradenstvím atd. [32]

3.2.3 Historie prevence kriminality

Bezpečnostní složky jsou nedílnou součástí historie lidstva. Bezpečnostní služby byly systematicky řešeny od druhé poloviny 19. století. Došlo ke změnám v legislativě, činnosti státních policejních úřadů, zavedení četnictva a samosprávě. Ministerstvo vnitra se zabývalo záležitostmi státní správy, bezpečnostními otázkami a dalšími agendami. Ve dvacátých letech pečovalo také o agendu státního a trestního řízení, polepšoven a donucovacích pracoven. Spadalo pod něj četnictvo, silniční a říční policie. Státní policejní úřady vznikaly tam, kde bylo třeba, a také podle finančních možností státu. Nárůst kriminality, která přesahovala místní rámec, si vynutil centralizaci, a to v podobě zřízení Všeobecné kriminální ústředny. Mezi její úkoly patřila ústřední evidence zločinců, kteří se neomezovali na určité místo nebo území. Politika prevence kriminality je v demokratické České republice součástí již od jejího vzniku v roce 1993. Tehdy se začala prevence kriminality systematicky formovat jakožto nedílná součást vládní politiky a byl zřízen Republikový výbor pro prevenci kriminality. V roce 1994 vláda schválila Program sociální prevence a prevence kriminality, který měl charakterizovat jeho aktuální stav a východiska do dalších let. První Strategie prevence kriminality byla přijata v roce 1996.

Hlavní myšlenkou, která stála na počátku vzniku projektu rozvoje prevence kriminality, byla myšlenka otce kriminologie Cesara Beccaria, který prosazoval motto „Je lépe zločinu předcházet, než ho trestat“. [33]

3.2.4 Přehled právních předpisů

- **Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR** – novela zákona definuje postavení a činnost Policie ČR Popisuje se zde řízení a organizace, základní povinnosti a postup při spolupráci s dalšími subjekty, struktura práce a další nezbytné úkony související s výkonem služby Policie ČR. Policie spolupracuje s právníky a fyzickými osobami, kteří vykonávají činnost v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů, prevence a řešení následků mimořádných událostí a krizových situací na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti. Podílí se na vzdělávacích aktivitách. Policie může v některých odůvodněných případech poskytovat také preventivní ochranu ohrožené osoby, které zřejmě hrozí nebezpečí. [11]
- **Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii** – vymezuje zabezpečení místního veřejného pořádku v rámci působnosti obce a její postavení. Úkoly obecní policie stanovené zákonem spočívají především v ochraně a bezpečnosti osob a majetku, dodržování

pravidel občanského soužití. Obecní policie se rovněž významně se podílí na prevenci kriminality v obci, odhaluje přestupky, atd. [12]

3.2.5 Organizační struktura

Preventivní aktivity se uskutečňují na celostátní, krajské i místní úrovni. Vychází ze Strategie prevence kriminality v České republice. Systém prevence kriminality v ČR tvoří 3 úrovně – resortní, krajskou a místní.

a) Resortní úroveň

- **Vláda ČR, ministerstva a další instituce** – zajišťují zejména strategický rámec, legislativní vymezení a obstarávají patřičné finanční prostředky. Prevence kriminality je vyhodnocována.
- **Republikový výbor pro prevenci kriminality** – je meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený Ministerstvem vnitra. Předsedou je ministr vnitra. Zasedá pravidelně podle plánu činností zpravidla každý měsíc, avšak nejméně šestkrát za rok. Působení Republikového výboru pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“) je vytváření a sjednocování koncepce preventivní politiky vlády České republiky na meziresortní úrovni a metodicky napomáhat při její realizaci na všech úrovních veřejné správy. Zpracovává Strategii prevence kriminality, kterou následně předkládá vládě ČR. Mezi další úkoly patří schvalování dotací v rámci Programu prevence kriminality pro územní samosprávné celky.
- **Odbor prevence kriminality v resortu Ministerstva vnitra** – je součástí sekce vnitřní bezpečnosti a policejního vzdělávání Ministerstva vnitra. Jeho hlavním úkolem je tvorba a koordinace politiky v oblasti prevence kriminality na resortní i vládní úrovni.

b) Krajská úroveň

- **Kraje** – zajišťují především analýzu území a vytipování problémů, tvorbu koncepce prevence kriminality. Kraje realizují rovněž vlastní preventivní programy a aktivity. Nedílnou součástí je zabezpečení jejich financování, kontrola plnění a vyhodnocení prospěchu.
- **Policie ČR** – Policie České republiky je zřízena zákonem č. 273/1991 Sb., o Policii ČR jako bezpečnostní sbor. Jedná se o výkonný orgán státní moci, který je podřízen Ministerstvu vnitra. Policie ČR slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob, majetku a veřejného pořádku, předcházet trestné činnosti a plnit dalších úkolů

na úseku vnitřního pořádku. Vzhledem ke svému poslání Policie ČR neprovádí záchranné a likvidační práce, avšak zabezpečuje veřejný pořádek a bezpečnost dopravy, který je stěžejní pro podporu samotných záchranných a likvidačních prací. Kromě toho se v rámci IZS řadí mezi její hlavní úlohy vyhodnocení a první bezpečnostní zásah na místě vzniku MU. Jedná se o prvotní uzavření místa zásahu, omezení vstupu neoprávněných osob na místo zásahu; ochrana osob, zvířat, majetku a případnou evakuaci; poskytuje informace; provádí dokumentaci údajů o vzniklé události a objasňuje příčiny této události. V případě většího ohrožení bezpečnosti může Policie ČR zajišťovat ochranu státních hranic, objektů státní správy i jejich úředníků nebo pátrání na mezinárodní úrovni. Policie ČR kromě svých běžných činností disponuje leteckou službou, potápěčskými a kynologickými složkami. V rámci krajských ředitelství Policie ČR preventivní činnosti zajišťuje a koordinuje oddělení tisku a prevence. Na územních odborech se jedná o skupiny tisku a prevence. Takto zařazení policisté organizují přednášky a besedy, preventivní a prezentační akce policie a realizují preventivní projekty.

c) **Lokální úroveň**

- **Samosprávy měst a obcí** – jedná se o součinnost orgánů veřejné správy, policie, nevládních organizací a dalších institucí působících v obcích. Z hlediska účinnosti jsou nejefektivnější programy prevence na místní úrovni, neboť působí v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby i možnosti. Města a obcí si dle potřeb samy koncipují strategie a koncepce.
- **Městská policie** – je podřízena místní samosprávě a je tedy orgánem obce. Obecní policie se podílí na zajištění a zefektivnění systému prevence kriminality. Zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku. Realizuje preventivní a prezentační akce pro veřejnost. V rámci prevence městská policie nabízí široké spektrum preventivních aktivit, které jsou jedním z hlavních bodů činnosti městské policie.
- **Asistenti prevence kriminality** – v součinnosti se strážníky preventivně působí v tzv. vyloučených lokalitách. Asistenti vznikli v rámci preventivního stejnojmenného projektu, který působí od roku 2011 a je podporován z Evropského sociálního fondu. Asistent je vybírán z obyvatel sociálně vyloučené lokality, o které má přehled a je zaměstnán u městské policie. Jeho činností je zejména podílet se na prevenci kriminality v obci, přispívat k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, provádět dohled nad dodr-

žováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci. Asistenti však nemají žádný status úřední osoby ani jiné zvláštní oprávnění. [18][32]

Obr. 2. Působení asistentů prevence kriminality

[34]

3.2.6 Dokumentace prevence kriminality

- **Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020** – navazuje na strategické dokumenty vlády ČR. Vychází z priorit, které vycházejí z Programového prohlášení vlády ČR, mezi něž řadíme: důraz na preventivní programy, zlepšení a zkvalitnění komunikace s místními samosprávami, vyvážení prvků prevence a represe, řešit napětí v sociálně vyloučených lokalitách, minimalizace recidivy, důsledné dodržování ochrany lidských práv, významně se podílet na prevenci kriminality u mládeže, atd. Strategie popisuje aktuální situaci a vymezuje cíle, na které je třeba se zaměřit. Pro oblast prevence kriminality definuje 5 hlavních priorit: rozvoj systému prevence kriminality v ČR, pomoc obětem trestné činnosti a práce s dětmi a mládeží, práce s pachateli trestné činnosti, komplexní přístup k prevenci kriminality v rizikových lokalitách a kapitola věnovaná novým hrozbám a přístupům k prevenci kriminality. [18]
- **Akční plán prevence kriminality 2016-2020** – stanovuje konkrétní úkoly, které je nutno v této oblasti plnit. Akční plán navazuje konkrétními 77 úkoly a je rozdělen do kapitol, které odrážejí hlavní priority Strategie. [19]
- **Krajské koncepce prevence kriminality** – jedná se o strategický manuál, ve kterém si kraj stanovuje priority pro danou oblast a vymezuje krajskou roli v prevenci kriminality. Obsahem této Koncepce je vyhodnocení předešlé Koncepce z minulého období, rozpracovaný systém prevence kriminality včetně zapojených subjektů, východiska prevence kriminality na sledované období spolu s dalšími koncepční materiály v rámci

preventivní politiky kraje a bezpečnostní analýzy, samotnou koncepční část tvoří hlavní cílové skupiny, vize, hlavní cíle a aktivity.

3.2.7 Preventivně výchovná činnost

V rámci Policie ČR tuto činnost vykonávají specialisté z Preventivně informační skupiny, jejichž úkolem je komunikace policie s veřejností. Každé krajské ředitelství policie má takového specialisty zaměřené na prevenci má. Na územních odborech se setkáváme jen s jedním specialistou, který současně zastupuje mimo preventisty i tiskového mluvčího. Preventivní činnost policie je zaměřená především na předcházení kriminalitě. Pro názornost vybírám několik programů, jejichž úkolem je snížit kriminalitu, zvýšit právní vědomí a bezpečnost. [36]

- Community policing
- BESIP
- Policejní pohádky
- (NE)bezpečný internet
- Buď v bezpečí
- Senioři sobě
- Ajaxův zápisník

Obr. 3. Preventivní program pro MŠ, ZŠ

[35][36]

3.3 Kybernetická bezpečnost

V rámci informační bezpečnosti se jedná o multidisciplinární obor, který usiluje o komplexní pohled na problematiku ochrany informací během jejich vzniku, zpracování, uklá-

dání, přenosu a likvidace. Zabývá se snižováním rizik, která se vztahují k informacím a opatření, vztahující se k příslušným organizačním, řídicím, metodickým, technickým, právním a dalším otázkám, které s touto problematikou souvisí. S četností používání počítačů do většiny činností vznikají i nová rizika. Provedené studie uvádějí, že děti v České republice patří k zemím, které jsou nejvíce ohroženy rizikovým obsahem internetu, a to i vzhledem k tomu, že děti jsou snadným terčem útoků a neuvědomují si jaká možná rizika a nástrahy na ně číhají.

3.3.1 Kybernetická bezpečnost

Kybernetická bezpečnost je odvětví výpočetní techniky známé jako informační bezpečnost. Cílem je ochrana informací a majetku před krádeží, korupcí nebo mimořádnou událostí způsobenou přírodními vlivy. Jedná se o postupy, kdy mají být citlivé a mnohdy velmi cenné informace a služby chráněny před zveřejněním, poškozením nebo kolapsem. Mezi nejvýznamnější rizika patří následující druhy kyberkriminality:

- **Podvodná jednání** – je nejčastějším typem jednání. Patří zde zejména vylákání finančních prostředků prostřednictvím podvodných inzerátů, sbírek či prostřednictvím podvržených e-mailů nebo bankovních účtů.
- **Podvodné e-shopy** – nakupování přes internet je oblíbené, rychlé a výhodné. Kupující jsou vystaveni rizikům platby předem, falešným e-shopům.
- **Mravnostní delikty** – v těchto případech dochází zejména ke kontaktování mladistvých do 18 let prostřednictvím chatu, sociálních sítí nebo online her. Cílem je získat intimní fotografie, videa, vylákat je na osobní schůzku nebo sexuální nátlak.
- **Hacking** – jedná se o narušování dat. Pachatel překoná zabezpečení počítačového systému a získá přístup k údajům oběti, s nimiž může dále nakládat. Mimo to je známé šíření škodlivých kódů, kybernetický útok, napadení e-mailových účtů, účtů internetového bankovníctví, profilů na sociálních sítích, čímž získá přístup k citlivým informacím, které může zneužít, poškodit nebo jimi oběť vydírat.
- **Blagging** – postihuje jednotlivce i obchodní společnosti. Je založen na využití sociálního inženýrství, kdy je zadán fiktivní příkaz k provedení nějaké činnosti. Pachatel se vydává za důvěryhodnou osobu či partnera.
- **Autorskoprávní delikty** – spatřujeme především ve sdílení a šíření filmů, hudebních skladeb nebo softwarů v rozporu s autorským právem.

- **Násilné projevy a hatecrime** – patří zde nebezpečné vyhrožování, šíření poplašné zprávy, extremistické projevy, podněcování k nenávisti nebo smyšlené profily na sociálních sítích a různé diskuze. [37]

3.3.2 Prevence kybernetické kriminality

V rámci prevence kybernetické kriminality je nezbytné používat zdravý rozum při pohybu na internetu. Uživatel by měl být obezřetný, na co kliká, co stahuje a případně do svého zařízení instaluje. V rámci prevence je nezbytné alespoň základní zabezpečení počítače, které zahrnuje především pravidelné aktualizace operačního systému, nainstalovaný a aktualizovaný antivirový program, nastavenou bránu firewall, vhodně zvolené heslo a ostražitost při manipulaci s ním, používat bezpečné komunikační protokoly, věnovat pozornost otevírání stránek, e-mailů, odkazů či příloh, být pozorní při stahování softwarů či doplňků aplikací, vzdělávat se v této oblasti a v neposlední řadě pravidelně zálohovat data.

Odborníci působící v oblasti prevence proti kybernetické kriminalitě se musí orientovat ve vícero oborech, ať již se jedná o informační technologie, komunikační technologie, bezpečnost informačních systémů či právní povědomí dané problematiky. Je důležité vytvořit fungující systém výchovy v boji proti informační a kybernetické kriminalitě, který směřuje na širokou veřejnost od dětí, studentů až po podnikající subjekty.

Pro účinné potlačování kybernetické kriminality je prevence důležitější než represivní postihy. I přesto, že orgány činné v trestním řízení věnují značnou snahu potlačování trestné činnosti jako takové, prostor pro prevenci zůstává jen velmi malý. Formou preventivního působení však může být rychlé dopadení, usvědčení a potrestání pachatele.

Prevenci kybernetické bezpečnosti je možno rozdělit do dvou typů, podle toho odkud se očekává útok:

- **externí** – útoky prováděné např. z globální počítačové sítě,
- **interní** – útoky vedené např. od uživatelů počítačů spojených v rámci jedné instituce.

Prevenci kybernetické kriminality je možné provádět pomocí několika prostředků:

- **hardware** – mohou být provedeny speciální úpravy proti neoprávněnému průniku do počítače,
- **software** – využití hesel, zámků, certifikátů, aj. zamezující neoprávněné otevření počítače, programů, souborů, dokumentů,

- **preventivní výchova** – se vztahuje na zúčastněné osoby, uživatele, programátory, správce, aj.

Obr. 4. Bezpečnostní konference HackerFest

[40]

Za kybernetickou prevencí je možno považovat také testovací i penetrační testy vycházející z mezinárodní směrnice ISO/IEC 27001, která definuje požadavky na systém managementu bezpečnosti informací. [6][38][39]

3.3.3 Typy přístupů k prevencí v kybernetickém prostoru

- **Primární** – v rámci kyberkriminality ochrany je možné se nástrahám spojeným s užíváním sociálních sítí a internetu, lze bránit. Prostřednictvím online technologií jsou pachatelé schopni napáchat značné množství škod. Jestliže využíváme internet, není možné těmto projevům zcela zabránit, avšak naší duchapřítomností a informovaností jsme schopni snížit rizika vzniku.
- **Sekundární** – je využívána především za předpokladů, že hrozí zvýšené riziko vzniku kyberkriminality. S využitím sekundární ochrany se snažíme o zavedení preventivních opatření již v rané fázi, čímž jevy a projevy můžeme zachytit a případně zamezit dalšímu šíření.
- **Terciální** – je zaměřena na jednotlivce a založena na principu zamezení opakování. Cílem je zmírnit v co největší míře důsledky patologického jednání v kybernetickém prostoru a snaží se pomáhat, aby se situace nehoršila. Cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí.

3.3.4 Historie prevence kybernetické bezpečnosti

Již v polovině 80.let minulého století se objevily první útoky na počítačové sítě. Jako první na tuto hrozbu kybernetických útoků zareagovaly americké technické univerzity. Zde začaly vznikat první týmy zodpovědné za systematickou ochranu sítě. V 90.letech došlo k mohutnému vzestupu Internetu mezi populaci, což znamenalo zvýšení počítačové kriminality. V té době začaly vznikat Týmy pro reakci na bezpečnostní incidenty počítačů, které měly za úkol identifikovat internetové útoky a minimalizovat možné škody. V současnosti má každá země bezpečnostní týmy. [41]

3.3.5 Přehled právních předpisů

- **Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti** – stanovuje jakým způsobem má být kybernetická bezpečnost zajištěna a určuje způsob reakce na kybernetické hrozby nebo řešení vzniklého incidentu. Cílem je zvýšení bezpečnosti kybernetického prostoru. Zákonem určený Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost je v rámci výkonu státní správy odpovědný za zajišťování prevence, vzdělávání a metodickou podporu v oblasti kybernetického zabezpečení a ve vybraných oblastech utajovaných informací. [13]
- **Vyhláška č. 316/2017 Sb., o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatřeních a o stanovení náležitostí podání v oblasti kybernetické bezpečnosti** (tzv. o kybernetické bezpečnosti) – předmětem této vyhlášky je stanovení obsahu a struktury bezpečnostní dokumentace pro informační, komunikační nebo významný systém kritické informační infrastruktury. Stanovuje, jaký je obsah a rozsah bezpečnostních opatření, typy a kategorie kybernetických bezpečnostních incidentů, náležitosti a způsob hlášení kybernetických bezpečnostních incidentů, náležitosti a způsob hlášení kybernetického bezpečnostního incidentu, náležitosti a způsob hlášení kybernetického bezpečnostního incidentu a náležitosti o provedení reaktivního opatření a jeho výsledku. [14]
- **Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU 2016/1148 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informačních systémů v Unii**
- **Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů** – právní předpis upravující ochranu osobních údajů a činnost Úřadu pro ochranu osobních údajů. Cílem je ochrana občana před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním osobních údajů. [15]

- **Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti** – upravuje zásady pro stanovení informací jako informací utajovaných, podmínky pro přístup k nim a další požadavky na jejich ochranu. Dále určuje zásady pro stanovení citlivých činností, podmínky pro jejich výkon a výkon státní správy. [16]

3.3.6 Organizační struktura

- **Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB)** – je poměrně nový ústřední správní úřad, zřízený v roce 2017. Působí v oblasti kybernetické bezpečnosti v rámci České republiky a sídlí v Brně. Jeho hlavní náplní práce je vydávání opatření, zajišťování prevence, ukládání správních trestů, koordinace ve stavu kybernetického nebezpečí, vzdělávání a metodická podpora. Mezi další činnosti patří analýza a sledování kybernetických hrozeb a rizik, zajišťování kybernetické bezpečnosti ve vybraných oblastech ochrany utajovaných informací. NÚKIB také vykonává následnou kontrolu.
- **Bezpečnostní týmy (CSIRT)** – provozuje sdružení CZ.NIC, který je správcem národní domény „.cz“. Hlavním posláním je koordinace řešení bezpečnostních incidentů v počítačových sítích a plnění role Národního týmu podle Zákona o kybernetické bezpečnosti. Mezi nejvýznamnější úkoly patří řešení, koordinace a prevence bezpečnostních incidentů na území ČR, vzdělávání v oblasti kybernetické bezpečnosti, informování o současných hrozbách, spolupráce se zainteresovanými subjekty a také udržování zahraničních vztahů se světovou komunitou. [41]

3.3.7 Obecné nařízení na ochranu osobních údajů (GDPR)

General Data Protection Regulation (dále jen „GDPR“) je označení pro revoluční legislativu Evropské unie, které značně přispívá k zvýšení ochrany osobních údajů obyvatel v evropském prostoru. Za den účinnosti je považován 25.květen 2018. Cílem je ochrana práv občanů Evropské unie proti neoprávněnému zacházení s jejich daty včetně osobních údajů. Tento právní rámec je zaměřen na všechny firmy a instituce, jednotlivce i služby poskytované prostřednictvím internetu, které zpracovávají data uživatelů. Je zřízená nezávislá kontrolní funkce Pověřence pro ochranu osobních údajů (dále jen „DPO“), kterou jsou pověřeni někteří správci nebo zpracovatelé osobních údajů. Za porušení nových pravidel jsou nastaveny velmi vysoké pokuty. [42]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 POROVNÁNÍ PREVENČÍ JEDNOTLIVÝCH SLOŽEK

Kapitola je zaměřená na identifikaci a analýzu příčin nerovnoměrného podílu prevence na zajištění bezpečnosti ve vybraných druzích bezpečnosti. První část je věnována různým přístupům k prevenci, které jsem pojmenovala podle zaměření, a to jako prevenci v požární ochraně, prevenci kriminality a kybernetické bezpečnosti. Na tuto část navazuje vícekritériální metoda hodnocení, která představuje hlediska, díky kterým se vyhodnotí, zda je daná varianta výhodná či nikoliv. Pro vyhodnocení je použita metoda bodovací s váhami. Kapitola charakterizuje základní pravidla, váhy kritérií, hodnocené aspekty a v závěru kapitoly výsledky hodnocení.

Vyhodnocením jednotlivých kritérií v této kapitole vyplývá, že nejlépe propracovanou prevencí je prevence požární. Nejhorší hodnocení pak obdržela prevence kybernetická. Kapitola se taktéž zabývá hodnocením rozložení prevence vybraných druhů bezpečnosti dle věku. Vyhodnocením jsem došla k závěru, že kybernetické prevence nejvíce cílí na věkové skupiny 20-65 a 15-20 let. Naopak prevence požární a prevence kriminality se zaměřuje především shodně na věkové skupiny školáků na prvních a druhých stupních základních škol zejména proto, aby si děti osvojily základy správného chování a měly povědomí o tom, jak se mají zachovat v různých kritických momentech.

4.1 Přístupy prevence

Efektivní prevence rizikového chování by měla být komplexní, tzn. založená na vědecky ověřitelných znalostech, důkazech pocházejících z výzkumných studií, na znalostech vycházejících z různých oblastí či pedagogických poznatků. Cílem efektivní prevence je předejít rizikovému chování. Působení prevence by mělo být již od útlého dětského věku, které směřuje k seznámení s riziky a předcházení vzniku hrozeb. Preventivní opatření jsou však uplatňována po celý život jedince. Obecně mohou být užita s cílem rizikům předcházet, nebo pokud již nebezpečné situace vznikly, tak je využitím preventivních postupů zastavit či snížit. Jednotlivá odvětví bezpečnosti nejsou v působení prevence totožné. Proto jsem se v následující části zaměřila na jednotlivé přístupy prevence v oblasti požární prevence, prevence kriminality a kybernetické bezpečnosti. Tyto přístupy jsem účelně pojmenovala podle toho, z jakého principu vycházejí.

4.1.1 Administrativně-kontrolní způsob činnosti

Na základě vyhodnocení požární ochrany a požární prevence mi vyplynulo, že je prevence realizována prostřednictvím administrativně-kontrolního způsobu činnosti. Nazvala jsem jej takto vzhledem k tomu, že vychází z administrativní práce, která zahrnuje souhrn specifických kancelářských činností. Jedná se o činnosti, které mají vztah k předávání nebo podávání informací, evidenci, zpracování a vedení statistik, apod. V rámci druhotného procesu probíhá navazující část této činnosti a tou je kontrola. Ta je důležitou součástí řídicí práce a usměrňování procesů. V rámci kontroly se ověřuje, zda se reálný stav rovná stavu žádoucímu. Kontroly jsou prováděny pro včasné zjištění a případné přijetí závěrů k odchylkám, které v řízeném procesu charakterizují rozdíl mezi záměrem a skutečností. Průběh kontrolního procesu sestává tedy z několika po sobě následujících činností.

Základním prvkem je vytyčení cíle kontroly, sledovaná kritéria, identifikaci odchylek a jejich analýzu, výběr nápravného opatření a jeho realizaci.

V praxi to znamená, že jsou legislativně vymezena práva a povinnosti jak pro fyzické či právnické osoby, které je nutné respektovat a dodržovat. Příkladem může být stavební prevence, kde se řídíme zásadami, které ukládá stavební zákon a další legislativní dokumenty. Dodržování povinností z nich vyplývajících je kontrolováno v rámci požární prevence. Z pohledu administrativního musí každá žádost o stavební povolení na novou stavbu nebo její úpravu musí vždy projít schválením HZS kraje. Na základě předložení a správnosti žádosti o stanovisko k dokumentaci stavby a zpracovaném požárně bezpečnostním řešení je uděleno stanovisko k dané stavbě. Následně k orgánu SPD předkládáme žádost o stanovisko ke kolaudačnímu souhlasu či kontrolní prohlídce při dokončení stavby, která je připravena k užívání. Na základě splnění těchto administrativních záležitostí a provedení kontroly je možné stavbu bezpečně užívat. Bez vyjádření a povolení HZS kraje by nemělo být nic vystavěno, popř. zkolaudováno. To znamená, že prevence je v tomto případě zajištěná v rámci administrativního procesu realizace stavby.

4.1.2 Sociálně-psychologický přístup

Z pohledu přístupu k prevenci se prevence kriminality jeví v rovině sociálně-psychologické. Na prevenci v této oblasti je nahlíženo z pohledu sociální patologie. Je souhrnem označení pro obecně nežádoucí a nebezpečné společenské jevy, které nejsou v souladu s morálkou, sociálními či právními normami společnosti.

Avšak je důležité na možné pachatele nahlížet jako na individua a přistupovat k nim s psychologickou rozvahou. Psychologie je věda, která studuje lidské chování, myšlenkové pochody a tělesné dění včetně jejich vzájemných vztahů a interakcí. Psychologické poznatky jsou používány ke zkvalitnění života lidí.

Na základě vědeckých poznatků jsou například dány podmínky, za kterých je člověk trestně zodpovědný. Jednou z aplikovaných disciplín je forenzní psychologie. Ta je uplatňována prostřednictvím formou vypracovaných znaleckých posudků pro zjišťování psychických charakteristik a dalších zvláštností obviněných a posouzení příčetnosti v době spáchání trestného činu. Dále je tohoto možno využít při posuzování důvěryhodnosti svědků nebo pomáhá při sestavování profilu pachatele.

V praxi to znamená, že tento přístup k prevenci je směřován více výchovně a společensky. Což se projevuje zejména při práci s osobami vyskytujícími se v nevyhovujícím prostředí, vězni, recidivisty apod. Práce je směřována do ohrožených míst a lokalit, a to zejména na dotčené skupiny obyvatel. Jako prospěšný projekt vedoucí k posílení prevence kriminality se ukázalo působení prostřednictvím asistentů prevence kriminality.

Jejich úkolem je řešit bezpečnostní situaci v sociálně vyloučených lokalitách a jejich okolí – okrajové části měst, romské komunity, okolí ubytoven, aj. Vzhledem k tomu, že uchazeči na asistenty prevence kriminality jsou převážně vybíráni z dotčených rizikových lokalit, znají tak velmi dobře zdejší prostředí a mají zde určité postavení, mohou na obyvatele těch lokalit preventivně působit. Z psychologického hlediska je pro člověka přirozenější komunikovat s někým jemu známým než s cizím člověkem, kterým je v našem případě policista.

4.1.3 Sociálně-eliminující přístup

Kybernetická bezpečnost se v přístupu k prevenci vyznačuje jako sociálně-eliminující. V rámci prevence zde panuje přesvědčení, že je podstatné věnovat pozornost sociální rovině. Společnost by se měla neustále snažit porovnávat a zlepšovat své schopnosti s vnějším světem. Za cílovou skupinou je možno považovat jak širokou veřejnost, tak samotné podniky a specializované instituce. Je žádoucí, nabádat společnost o zlepšení společenských problémů a snažit se jim vyvarovat, na což navazuje právě eliminace. Zde platí jednoduché pravidlo, vyvarovat se všem nežádoucím jevům, které jsme schopni zavést a ošetřit. Pokud bychom je nedodržovali nebo k nim měli laxní přístup, mohlo by to vést k ohrožení či ztrátě dat.

V praxi se tyto přístupy uplatňují především v rovině pravidelných školení, opakováním bezpečnostních zásad, dodržováním bezpečnostních zásad, atd. V případě kyberšikany, která je obdobou šikany, avšak za pomoci elektrotechnických prostředků, dochází k fyzickému či psychickému ponižování oběti. Bohužel se tento jev vyskytuje převážně mezi mladými lidmi, kteří si neuvědomují její škodlivost.

V tomto případě bývají mladí lidé, potažmo studenti, seznámeni s možnými riziky, ale většinou k preventivnímu opatření a působení na sociální skupinu dochází až po samotném útoku a zjištění problému. V té době nastupuje odborník, který prostřednictvím přednášky s besedou vysvětlí jev a doporučí, jak se chovat, aby se tak nestávalo. Mnoho případů kyberšikany by se nestalo, kdyby se oběti těchto případů alespoň základně chránily. Informovanost o virtuálních rizicích je však minimální.

4.2 Vícekriteriální metoda hodnocení

Kritéria hodnocení představují hlediska, díky kterým můžeme vyhodnotit celkovou výhodnost jednotlivých variant rozhodování. Každé zvolené kritérium slouží v rozhodovací úloze k tomu, abychom jednotlivé varianty podle něj vyhodnocovali, porovnávali či uspořádali. Základní směrnicí pro určení kritérií hodnocení jednotlivých variant jsou cíle, kterých se má dosáhnout při řešení rozhodovacího problému. Hodnotící kritéria slouží především ke stanovení úrovně splnění těchto cílů zvolenými variantami. Každému důležitému dílčímu cíli by mělo odpovídat určité kritérium hodnocení nebo v některých případech více kritérií. Dále mají také vliv na subjekty, jejichž cíle nebo zájmy jsou vybranou variantou řešení do-tčeny, objasňování možných negativních dopadů jednotlivých variant nebo na rozeznávání odlišností variant řešení. Formulace cílů bývá zpravidla pozitivní, takže jsou mnohdy opomíjeny některé nepříznivé dopady variant. Pakliže bychom nerespektovali zájmy jednotlivých subjektů, mohlo by to v další fázi znamenat značné potíže, které by se mohly vyvinout až v neúspěch zvoleného řešení. Jestliže se v pozdějších fázích ukáže, že vybraná kritéria jsou vhodná jen pro konkrétní skupinu zvolených variant, měli bychom přehodnotit jejich význam, poupravit nebo některé ze souboru kritérií úplně odebrat.

Základní pravidla pro definici kritérií jsou:

- strohost (sloveso a podstatné jméno),
- obecnost,
- úplnost.

Váhy kritérií

Váha kritéria znamená, jak důležité je pro hodnotícího určité kritérium v porovnání s dalšími kritérii v souboru. Jde tedy o číselné formulování smyslu a rozdílné důležitosti kritéria tak, aby vyšší váhu dostalo důležitější kritérium.

Váhy kritérií normuje podle následujícího vztahu (1):

$$v_i = \frac{k_i}{\sum_{j=1}^n k_j} \quad (1)$$

kde:

v_i ... normovaná váha i -tého kritéria

k_i ... nenormovaná váha i -tého kritéria

n ... počet kritérií

Metoda bodovací s vahami

Princip spočívá ve vytvoření bodovací stupnice pro hodnocení jednotlivých variant. Její podoba může být různá, obvykle se používá stupnice tvořená deseti body nebo také 100 body, případně stupnice v rozmezí 0 až 1. Hodnotí se význam kritérií jednotlivých variant dle preferencí hodnotitele. Čím vyšší počet bodů přiřadíme určitému kritériu varianty, tím je pro nás významnější. [43]

4.2.1 Hodnocené aspekty

Cílem efektivní prevence je předejít rizikovému chování. Pokud toho nelze docílit, stává se cílem posunutí do nejpozdějšího věku a pokud už k němu dochází, tak jej snížit nebo zastavit. Tím předejít sociálním, vzdělanostním a dalším souvisejícím obtížím.

Dle praktických zkušeností s realizací preventivních programů a přehledu odborné literatury byla formulována představa, jaké vlivy ovlivňují účinnost prevence:

- preventivní program začíná brzy a odpovídá věku cílové skupiny,
- program je soustavný a dlouhodobý,
- program je interaktivní a určen pro menší počet posluchačů,
- program využívá pozitivní modely,
- program bere v úvahu místní specifika,

- reaguje na aktuální potřeby cílové skupiny,
- využívá praktických a teoretických znalostí odborníků. [43]

Pro účely zhodnocení a identifikování příčin nerovnoměrného rozložení prevence ve vybraných druzích bezpečnosti jsem využila metody vícekriteriálního hodnocení. Zvolila jsem několik hlavních kritérií, na jejichž základě se pokusím sumarizovat a identifikovat podíl nerovnoměrného podílu prevence v druzích bezpečnosti, kterými se tato práce zabývá.

Tab. 11. Kritéria hodnocení – zastoupení podílu prevence

Kritéria hodnocení – zastoupení podílu prevence		
K1	Závažnost rizika	- na kolik je vznik rizika závažný
K2	Povědomí o hrozbě	- ponětí o tom, že něco může nastat
K3	Časová náročnost	- čas, který je potřeba na prevenci vynaložit
K4	Finanční náročnost	- ekonomická zátěž vynaložená na prevenci
K5	Efektivita	- návratnost, účinnost
K6	Preventivní programy	- zastoupení preventivních programů a aktivit

4.2.2 Výsledky hodnocení

Na základě vícekriteriální metody hodnocení jsem navrhla několik kritérií, které jsem hodnotila pro jednotlivé druhy bezpečnosti. Pro jednotnost jsem jednotlivá kritéria jsem hodnotila bodovou hodnotou ve škále 0 až 1. Jako klíčové hodnoty jsem zvolila 0, 0,5 a 1 bod.

Jak je z Tab. 12., patrné, jako nejlépe hodnocená prevence vyšla požární prevence. V tomto odvětví jsem hodnotu 1 přiřadila kritériím K1, K2, K4, K5, K6. Jediné kritérium, které jsem hodnotila 0,5 bylo K3.

Požární prevence tak obhájila a potvrdila své dominantní zastoupení a propracovanost, načež navázala prevence kriminality. Zde jsem hodnotu 1 přiřadila kritériu K1 a K6, zbylým kritériím jsem udělila hodnotu 0,5. Všechna kritéria zvolená v kybernetické prevenci jsem ohodnotila hodnotou 0,5 bodu, čímž se zařadila na poslední místo.

Tab. 12. Hodnocení prevence vybraných druhů bezpečnosti

Hodnocení prevence vybraných druhů bezpečnosti					
Kritéria	Zastoupení podílu prevence	Váha kritéria	Požární prevence	Prevence kriminality	Kybernetická prevence
K1	Závažnost rizika	3	1	1	0,5
K2	Povědomí o hrozbě	2	1	0,5	0,5
K3	Finanční náročnost	1	0,5	0,5	0,5
K4	Časová náročnost	1	1	0,5	0,5
K5	Efektivita	2	1	0,5	0,5
K6	Preventivní programy	2	1	1	0,5
Zhodnocení		11	10,5	8	5

Pro konkrétnější pochopení rozložení prevence jsem zvolila hodnocení vybraných druhů bezpečnosti dle věku.

Tab. 13. Věkové rozložení

Věk	Popis
Předškolní období (MŠ)	3-6 let
Mladší školní věk (ZŠ, 1.st.)	6-11 let
Starší školní věk (ZŠ, 2.st.)	12-15 let
Adolescenti (SŠ)	15-20 let
Dospělí	20-65 let
Senioři	Nad 65 let

Tab. 14. Popis kritérií v rámci věkového rozložení

Kritéria	Popis	
K1	Preventivní program	- přednášky, besedy, PVČ
K2	Dostupnost informací	- publikace, internet, prezentace, letáky
K3	Finanční náročnost	- ekonomická zátěž v kontextu s prevencí
K4	Organizační náročnost	- náročnost na personální obsazení, organizaci
K5	Zájem o problematiku	- zájem subjektů, posluchačů o problematiku
K6	Spolupráce	- zapojení subjektů, posluchačů

Tab. 15. Zastoupení prevence v požární ochraně

Věkové rozložení v rámci požární prevence								
Kritéria	Působení	Váha kritéria	3-6	6-11	12-15	15-20	20-65	< 65
K1	Preventivní program	3	0,5	1	1	0,5	0	0,5
K2	Dostupnost informací	2	0	0,5	0,5	1	1	0,5
K3	Finanční náročnost	1	0,5	1	1	0,5	0	0,5
K4	Organizační náročnost	2	0,5	1	1	0	0	0,5
K5	Zájem o problematiku	2	0	0,5	0,5	0,5	1	0,5
K6	Spolupráce	1	0,5	1	1	0,5	1	0,5
Zhodnocení		11	3,5	9	9	5,5	5	5,5

Z Tab. 15., vyplývá, že zastoupení požární prevence je cílená na všechny věkové skupiny. Na některé více avšak na jiné méně. Nejlépe z hodnocení vyplynuly věkové skupiny školáků prvních a druhých stupňů základních škol, které získaly shodný počet bodů. Na tyto děti jsou nejvíce zaměřeny preventivní programy, děti mají zájem o problematiku a je s nimi nejlepší spolupráce.

Tab. 16. Zastoupení prevence v prevenci kriminality

Věkové rozložení v rámci prevence kriminality								
Kritéria	Působení	Váha kritéria	3-6	6-11	12-15	15-20	20-65	< 65
K1	Preventivní program	3	0,5	1	1	0,5	0,5	1
K2	Dostupnost informací	2	0	0,5	0,5	1	1	0,5
K3	Finanční náročnost	1	0	1	1	0,5	0	0,5
K4	Organizační náročnost	2	0,5	1	1	1	0,5	1
K5	Zájem o problematiku	2	0	0,5	0,5	0,5	1	0,5
K6	Spolupráce	1	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Zhodnocení		11	2,5	8,5	8,5	7,5	7	8

Z Tab. 16., je patrné, že prevence kriminality cílí svými výchovnými programy na stejnou věkovou skupinu, jako tomu bylo u požární prevence v Tab. 15. Naopak na rozdíl od požární prevence – což se ukazuje jako plusový faktor, nezapomíná prevence kriminality ani na věkově nejstarší spoluobčany, seniory. Nejhuře dopadly děti předškolního věku, jako tomu bylo v předchozí hodnocené požární prevenci.

Tab. 17. Zastoupení prevence v kybernetické prevenci

Věkové rozložení v rámci kybernetické prevence								
Kritéria	Působení	Váha kritéria	3-6	6-11	12-15	15-20	20-65	< 65
K1	Preventivní program	3	0	1	0,5	1	0,5	0
K2	Dostupnost informací	2	0	0,5	0,5	1	1	0,5
K3	Finanční náročnost	1	0	0,5	0,5	0,5	1	0
K4	Organizační náročnost	2	0	0	1	1	0,5	0
K5	Zájem o problematiku	2	0	0,5	0,5	0,5	1	0
K6	Spolupráce	1	0	0,5	0,5	0,5	1	0
Zhodnocení		11	0	6	6,5	9	8,5	1

Z Tab. 17., můžeme dojít k závěru, že kybernetická prevence zaměřuje své síly jiným směrem než hodnocené druhy prevence předtím. Z Tab. 17., vyplývá, že určitou část svého zaměření věnuje i školákům na základních školách v obou stupních, avšak hlavní věková skupina, na kterou se kybernetická prevence zaměřuje, jsou studenti středních škol následováni vysokoškolskými studenty a převážně pracujícími. Ti se v rámci své činnosti mohou setkat s řadou školení na počítačovou bezpečnost. Kybernetická prevence rovněž svým zaměřením necílí na děti předškolního věku.

4.2.3 Výsledky

Zhodnocením vícekritériální metody jsem došla k závěru, že nejlépe vynakládá své prostředky pro práci s preventivními programy a další preventivní činnosti prevence požární. Naopak nejhůře dopadla kybernetická prevence. Není to však tím, že by tento druh bezpečnosti špatně hospodařil se svými prostředky, můžeme to spíše připsat k faktu, že kybernetická hrozba je hrozbou, která se velice dobře skrývá, a nemá tak drastické následky na životech, jako je tomu třeba u hodnocené kriminality nebo u požáru. Často bývá tento faktor opomíjen a není mu přikládána taková důležitost.

5 NÁVRHY NA ZVÝŠENÍ PREVENCE

Tato kapitola se zabývá zjištěnými skutečnostmi, které vyplynuly z této práce. Pomocí analýzy SWOT a vícekritériální metody hodnocení jsem došla k závěru, že jako celek vybrané druhy bezpečnosti z hlediska svých uplatňovaných preventivních opatření působí na velice dobré úrovni. Jako celek jej není nutné z mého pohledu přepracovat a významně měnit. Narazila jsem však na jednotlivé – dílčí nedostatky, kterým se dále v této kapitole věnuji. Zejména se jedná o určité věkové skupiny v mnou hodnocených druzích bezpečnosti a zmíněné skutečnosti, kterými se v diplomové práci zabývám.

Jednotlivé návrhy zvýšení podílu prevence ve vybraných druzích bezpečnosti popisují a závěrem je návrhový list možných doporučení v Bezpečnostní strategii ČR z pohledu zvýšení role prevence.

5.1 Zjištěné skutečnosti

Požární prevence

Požární prevence těží pozitivně ze své dlouhodobé dobré pověsti. Pracovního nasazení ve smyslu odborností a specializací na zaměření prevence je ve svých odvětvích na vysoké úrovni. Struktura požární prevence má obстойné základy, což celkově přináší kladné výsledky. Požární prevence uplatňuje své příležitosti ve vzdělávání nebo v nových technologiích, které mohou přinést zjednodušení v detekci a ochraně obyvatel, a taktéž v dotačních programech.

Nedostatkem, který sráží efektivitu požární prevence, je nedostatek příslušníků, kteří nejsou početně schopni zahrnout svou působnost na větší počet obyvatel. Efektivitu odvedené práce také snižují mírné sankce pro právnické a podnikající fyzické osoby nařízené v rámci kontrolní činnosti za porušení legislativy a nedodržení platných norem a nařízení.

Při hodnocení jednotlivých vybraných druhů bezpečnosti dopadla požární prevence nejlépe. Požární prevence cílí svými programy na všechny věkové kategorie, na některé z nich však více. Nejvíce se preventivní programy zaměřují na věkovou kategorii školáků základních škol. Nejméně pak na děti předškolního věku.

Prevence kriminality

Prevence kriminality těží z kvalifikovanosti svých příslušníků. Její spolupráce s Městskou policií a ostatními subjekty je na dobré úrovni. Taktéž dobrou úroveň má struktura samotné

prevence. Prevence kriminality má příležitosti ve vzdělávání a dotačních programech, díky větší medializaci své práce navíc také v pocitu bezpečí u obyvatel.

Slabou stránkou prevence kriminality je nízký zájem společnosti. Z tohoto důvodu může být prevence kriminality považována za méně efektivní. Účinnost prevence kriminality dále snižuje vliv prostředí, které není ochotné přijmout opatření vycházející z preventivní činnosti a v neposlední řadě taktéž špatná sociální stabilita některých obyvatel a lokalit.

Z vyhodnocení vyplynulo, že prevence kriminality není vnímána tak kladně jako požární prevence. Tato prevence se zaměřuje opět na všechny věkové kategorie, a to dokonce rovnoměrněji na jednotlivé kategorie než prevence požární. Nejmenší podíl v zastoupení opět připadl v kategorii dětí předškolního věku.

Kybernetická prevence

Kybernetická prevence je považována za mladou a pružnou formu prevence. Necílí na všechny věkové kategorie, týká se vybrané společnosti a podniků používajících internetové sítě. Vzhledem k tomu, že značná část populace nevěnuje svou pozornost hrozbám, dopadl tento druh bezpečnosti v hodnocení nejhůře.

Kybernetická prevence se zaměřuje na věkovou skupinu dospívajících obyvatel a kategorii výdělečně činnou, u kterých je riziko kybernetických útoků vyšší než u důchodců a nebo dětí, kteří nevyužívají internetových služeb v takové míře.

5.2 Návrh zvýšení prevence ve vybraném druhu bezpečnosti na základě vyhodnocení vícekritériálního hodnocení

V závislosti na vyhodnocení vícekritériální metody hodnocení jsem zpracovala návrh na zvýšení prevence. Dle mého zhodnocení, nejvyšší podíl prevence a zpracování vychází z požární prevence, která je dle mého uvážení zpracována kvalitně a dále ve stejné míře předávána veřejnosti. Následuje prevence kriminality, která již však s sebou nese mírné nedostatky a mezery. Důvodů, proč tomu tak je, může být hned několik. Dle mého názoru největším negativním vlivem je vliv prostředí a neochota spolupracovat s policií. Policisté jsou oproti hasičům v mnoha případech bráni spíše jako ti, kteří „otravují život“ než ti, kteří „pomáhají a chrání“. To znamená, že nemají v rámci veřejnosti bohužel zcela lichotivé sociální postavení. Zcela určitě má vliv i nedostatek začlenění speciálních programů mezi všechny věkové kategorie. Tímto směrem bych dále chtěla navázat.

Navrhovala bych se zaměřit na osvětu policejní práce již od útlého věku a zapojit do této osvěty aktivněji děti v předškolním věku. Malé děti ještě nejsou zcela ovlivněny svým okolím, a kdyby v současnosti fungující projekt Policie ČR s názvem Učíme se s policií a mnohé další rozšířil rovněž na tyto předškolní děti, mohlo by to být zcela jistě přínosem pro obyvatelstvo do časů budoucích. Stávající program je nyní realizován v 3 cyklech podle věkového zaměření pro základní a střední školy. Věřím, že pokud by došlo k rozšíření i na nejmladší jedince a perioda tohoto programu by byla pravidelnější, mohla by se kriminalita snížit.

Předškolní děti by měly být připravovány na svůj budoucí život a měly by si již v útlém věku osvojit základy prevence a znát možná hrozícího rizika. Děti by se měly systematicky učit základní principy a návyky bezpečnosti. Předškolní věk je ideálním věkem pro příjem dobrých a zdravých návyků, které si člověk vštěpí a pamatuje po celou dobu svého života. Včasná prevence může být podnětem, který děti vybaví postojem ke kvalitnímu a hodnotnému životu. Dnešní společnost se potýká s problémy v chování. Děti jsou pohlceny moderními technologiemi, které jim v mnohých případech neposkytují nejvhodnější vzory chování, ať se například jedná o různé hry, kde je „normální“ se bít, krást nebo páchat různé přestupky, tak i programy v televizi, kde opět vidí špatné příklady násilí, jiných závažných trestných činů nebo například válek. Je vhodné vést děti správným směrem a motivovat je k příkladnému a správnému chování. Nechávat nejmladší děti bez povšimnutí je problémem do budoucna. Začít s prevencí až od základních škol není dostačující, neboť již děti v předškolním věku jsou schopny posílit svou osobnost a naučit se tak základům prevence, která jim může zachránit zdraví i život.

5.3 Návrhový list možných doporučení pro Ministerstvo vnitra z hlediska zvýšení role prevence

Doporučení pro Ministerstvo vnitra pro zvýšení podílu prevence.

Na základě této diplomové práce, která se zabývá tématem Komparace přístupů k prevenci ve vybraných druzích bezpečnosti jsem dospěla k závěru na možná doporučení pro zvýšení podílu prevence, ke kterým jsem došla ze zjištěných poznatků vyplývajících z práce.

V tomto návrhu uvádím nejpalčivější důvody, které mě vedly k vypracování několika dílčích návrhů a doporučení.

Důvody k doporučení jsou tyto:

1. Upřednostnění prevence před represí

Vzhledem k tomu, že preventivní opatření by měla být upřednostňována před represivním působením, měl by na ně být kladem obzvláště významný důraz. Preventivní opatření umožňují zabránit případnému vzniku škody či protiprávnímu jednání. Zavedená by měla být již ve fázi, kdy existuje předpoklad, že se určitý problém může vyskytnout.

2. Zhodnocení bezpečnostní situace

Bezpečnostní situace je shrnutím politického, ekonomického, sociálního, kulturního, vojenského a ekologického prostředí. Je určována jak vnitrostátními poměry, tak mezinárodní situací. Současná bezpečnostní situace ve světě má kolísavou tendenci a objevují se mnohá bezpečnostní rizika a hrozby s ní spojené. Prevence hraje významnou roli, ale opomíjen není ani výcvik a příprava všech bezpečnostních složek pro případný rychlý a účinný zásah. Z tohoto hlediska je Česká republika dlouhodobě velmi příznivě hodnocena.

3. Opomíjené věkové skupiny

Preventivní aktivity a programy jsou zpravidla rozděleny dle věkového zaměření, v rámci něhož působí. Zohledňují se však jak věková složení, tak případná další specifika, která mohou být dána např. sociálními nebo jinými faktory.

4. Rizikové skupiny či jedinci

Tyto osoby lze identifikovat na základě psychologických, sociálních, biologických nebo enviromentálních faktorů, které souvisejí s rizikovým chováním. Specifikovány mohou být na dále dle věku, pohlaví, místa bydliště či úrovně sociálního znevýhodnění.

5. Vznik nových hrozeb

Spolu s modernizací a značným technologickým pokrokem se objevují nová rizika a hrozby. Samotné procesy a technologická zařízení již jsou kvalitně zabezpečena pomocí preventivních prvků a činností, avšak není zcela možné být připraven na všechno.

6. Nezájem veřejnosti

Díky tlaku médií dostáváme do povědomí značné množství různých mimořádných událostí s mnohdy zcela destruktivními účinky a osudnými následky, ale přesto všechno je prevence považována za něco „zbytečného, otravného a co jistě nepotřebujeme mít navíc nebo mít na paměti, protože nám se nic takového přece stát nemůže“. Zájem veřejnosti tedy moc velký není. Lidé jdou převážně cestou represe.

Doporučení a návrhy:

1. Komplexní předmět

Doporučuji zaměřit se na větší podíl začlenění prevence mezi děti a mládež, a to zejména formou prohloubení teoretického povědomí do praktické roviny. Jednotlivá témata jsou probírána v několika různých vzdělávacích předmětech. Navrhuji jeden komplexně pojatý předmět, který bude učit jeden vyučující seznámený s problematikou, ve spolupráci se složkami IZS, neziskovými organizacemi, včetně zajištění exkurzí, atd. Tematicky by bylo vhodné zařadit vzdělávací dny zaměřené na výuku první pomoci, ochrany obyvatelstva, základy sebeobrany, prevenci kriminality, aj. Tyto dny by mohly být realizovány za pomoci studentů vysokých škol, které jsou zaměřeny na tyto oblasti – čímž by se navýšil počet osob, které by se zapojily na předávání informací. To by znamenalo jak personální, tak ekonomické úspory, pokud by tuto činnost studenti vykonávali bezúplatně a dále by si takto osvojili nově získané praktiky.

2. Školení v oblasti kybernetické bezpečnosti

Vzhledem k faktu, že kybernetická bezpečnost je poměrně nová záležitost, není pro tuto oblast zpracováno velké množství programů a konceptů, které by měly preventivní charakter. Současně je tento fenomén opomíjen a rizika bagatelizována, avšak následky mohou být zcela fatální, a to nejen pro běžného uživatele, tak i pro celou společnost. Protože v moderním pojetí světa je převážně vše již řízeno přes informační technologie, jakýkoliv výpadek, nefunkčnost či vyřazení z provozu by jistě znamenal jak ekonomické ztráty, tak ohrožení zdraví i ztráty na životech.

Své zastoupení zde spatřuji v sestavení struktury školení zaměstnanců v kybernetické bezpečnosti. To by sestávalo z několika částí:

- První část: rozbor z hlediska historie, technické příčiny, množství hrozeb
- Druhá část: počítačová bezpečnost
- Třetí část: novinka GDPR – bezpečné nakládání s daty, vysvětlení problematiky, co je kontrolováno, jaké sankce nás mohou postihnout

Na tento projekt by mohl být udělen příspěvek či grant z rozpočtu Ministerstva vnitra.

V závislosti na struktuře školící a školené organizace by byl vypracován manuál.

3. „Poldík“

V oblasti prevence kriminality navrhuji inspirovat se velmi úspěšným a oblíbeným preventivním výchovným programem „Hasík CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“. Pro oblast prevence navrhuji preventivní výchovný program nazvaný např. jako „Poldík – Výchova v oblasti prevence kriminality“. Program by byl zaměřen na vzdělávání dětí případně i seniorů. Tak jako je tomu u Hasíka CZ, instruktoři by byli odborně vyškoleni. Většina z nich by mohla být tvořena dobrovolníky z řad policistů a strážníků, tak by se mohla zapojit zapájená veřejnost.

Cílem by bylo předávat důležité informace z oblasti prevence kriminality, a to formou besed a preventivních materiálů, seznámit cílovou oblast se základními principy ochrany a chování v případě, že se vyskytnou v situaci, kdy je páčán trestný čin neboj iné pro bezpečnost závadné chování. Vizí je, že zprostředkovaně dojde k předání informací pomocí výukových besed a preventivních materiálů na další osoby (např. děti-rodíče, senioři-vnoučata, děti, aj.)

Věřím, že mé argumenty, které vyplynuly z potřeb této práce společně s poznatky oslovených příslušníků bezpečnostních sborů mohou být pozitivním stimulem pro zvážení a možné změny, které by se podílely na zvýšení prevence.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení prevence ve vybraných druzích bezpečnosti a navržení možných opatření na zvýšení podílu prevence. Vzhledem k charakteru práce jsem zvolila postup na základě obecných definicí, které jsem doplnila o analýzu SWOT a metodu vícekriteriálního hodnocení. Z vyhodnocených dat jsem navrhla několik dílčích opatření, která by mohla vést ke zlepšení stávající situace. Vzhledem k tomu, že prevence by měla být považována za důležitější prvek než řešení odstraňování samotných nastalých následků, měla by jí být přikládána náležitá pozornost.

V teoretické části jsem v první řadě definovala a vymezila základní pojmy prevence a represe, kde jsem mimo jiné uvedla typy oblastí, se kterými je možno se v praxi setkat. Poté jsem na základě analýzy SWOT charakterizovala přístupy požární prevence a prevence kriminality, načež jsem navázala opatřením k realizaci prevence. Prevenci ve vybraných druzích bezpečnosti jsem analyzovala na základě obecných definicí, které vycházejí z legislativy. Uvedla jsem zde typy přístupů k prevenci, stručně historii, organizační strukturu, dokumentaci a také s tím spojenou preventivně výchovnou činnost.

V praktické části jsem se zaměřila na porovnání prevencí. Na základě zjištěných obecných charakteristik jsem pojmenovala jednotlivé přístupy prevence. Pomocí vícekriteriální metody hodnocení jsem porovnávala jednotlivé prevence. Podle vyhodnocení výsledků vícekriteriálního hodnocení jsem navrhla zvýšení prevence pro věkovou skupinu předškolních dětí. Cílem práce bylo pomocí zjištěných skutečností navržení možných doporučení. Podstatnou část kapitoly jsem tedy věnovala návrhovému listu možných doporučení pro Ministerstvo vnitra z hlediska zvýšení role prevence.

Téma diplomové práce se mi jeví jako velmi zajímavé. Během samotné přípravy jsem se snažila načerpat a nastudovat dostatek odborné literatury a různých odborných článků a věnovala se škále zákonů a vyhlášek souvisejících s tématem. Myslím, že informace zpracované v této práci mi pomohly se dobře zorientovat v daném tématu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] MAŘÍKOVÁ, Hana, PETRUSEK, Miloslav a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-718-4310-5.
- [2] LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management*. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2015. ISBN 978-80-87500-35-4.
- [3] MIKULKA, Bohdan, MIKULKA, Štěpán a PIŇOS, Miroslav. *Výchova a prevence v oblasti požární ochrany*. Praha: MV generální ředitelství HZS ČR, 2005. ISBN 80-86640-35-3.
- [4] ZAPLETAL, Josef. *Prevence kriminality*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2000. ISBN 80-725-1047-9.
- [5] SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Pro praxi. ISBN 978-80-7380-501-2.
- [6] MUSIL, Stanislav. *Počítačová kriminalita: nástin problematiky : kompendium názorů specialistů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-860-0880-0.

Zákony a jiné dokumenty:

- [7] ČESKO. Zákon České národní rady č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 1985, částka 34.
- [8] ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 2001, částka 95.
- [9] ČESKO. Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 2001, částka 65.
- [10] ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 2016, částka 98.
- [11] ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 2008, částka 91.
- [12] ČESKO. Zákon České národní rady č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 1991, částka 104.

- [13] ČESKO. Zákon č. 75/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 2014, částka 75.
- [14] ČESKO. Vyhláška č. 316/2014 Sb., o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatřeních a o stanovení náležitostí podání v oblasti kybernetické bezpečnosti (vyhláška o kybernetické bezpečnosti). In: *Sbírka zákonů*. 2014, částka 127.
- [15] ČESKO. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 2000, částka 32.
- [16] ČESKO. Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnosti způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 2005, částka 143.
- [17] *Koncepce požární prevence v České republice do roku 2016*. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2011.
- [18] *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020*. Ministerstvo vnitra, 2016.
- [19] *Akční plán prevence kriminality 2016-2020*. Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, 2016.

Internetové odkazy:

- [20] Ministerstvo vnitra *Terminologický slovník: krizové řízení a plánování obrany státu*. [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-plánování-obrany-statu.aspx>
- [21] MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Slovníček základních pojmů oblasti prevence kriminality* [online], Ostrava, Moravskoslezský kraj. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/socialni_oblast/slovníček-základních-pojmu-oblasti-prevence-kriminality-42739/
- [22] Prevence. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Prevence>
- [23] *Represe* [online]. *Co je to?*, 2017 [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://cojeto.superia.cz/pravo/represe.php>
- [24] SWOT analýza: jak a hlavně proč ji sestavit. *Magdalena Čevelová* [online]. 2011 [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.cevelova.cz/proc-swot-analyza/>

- [25] Postavení a úkoly. *Hasičský záchranný sbor České republiky*[online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/postaveni-a-ukoly-postaveni-a-ukoly.aspx>
- [26] Koncepce požární prevence v České republice na období let 2012 až 2016. *Hasičský záchranný sbor České republiky*[online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/koncepce-koncepce-pozarni-prevence-v-ceske-republice-na-obdobi-let-2012-az-2016.aspx>
- [27] Oheň a člověk. In: *Hasiči Vysoké Mýto* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: http://hasici.vmyto.cz/wp-content/uploads/2016/08/Almanach-2000_Ohe%C5%88.pdf
- [28] Vznik a počátky požární ochrany a první český SDH. In: *SDH Nové Jirny* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.sdhnovejirny.utf.cz/zajimavosti/vznik-a-potky-porn-ochrany-a-prvn-esk-sdh/>
- [29] Důležité pojmy v oblasti požární ochrany. *BOZPinfo.cz*[online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.bozpinfo.cz/dulezite-pojmy-v-oblasti-pozarni-ochrany>
- [30] Preventivně výchovná činnost. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvateľstva-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx>
- [31] PVČ v oblasti PO a OOb. *Hasík CZ* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://hasik.cz/fotoarchiv/index.html>
- [32] Prevence kriminality. *Prevence kriminality v České republice*[online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/>
- [33] Historie police a četnictva. *Prevence kriminality v České republice* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx>
- [34] Asistenti prevence kriminality. In: *Městská policie Ostrava* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://mpostrava.cz/prevence/projekty/251-asistenti-prevence-kriminality>
- [35] V Jirkově se začíná s prevencí kriminality už ve školce. In: *Regiony24.cz* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.regiony24.cz/11-216495-v-jirkove-se-zacina-s-prevenci-kriminality-uz-ve-skolce>
- [36] Prevence. In: *Policie České republiky* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/prevence-496669.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>
- [37] Jednotlivé druhy kyberkriminality. *Policie České republiky*[online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/jednotlive-druhy-kyberkriminality.aspx>

- [38] Prevence - jak zabezpečit počítač. *XWiki* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://idoc.vsb.cz/xwiki/bin/view/pc/bezpecnost/prevence/>
- [39] KUČHTA, Josef. Aktuální problémy počítačové kriminality včetně její prevence. *Časopis pro právní vědu a praxi*. [online]. 2016, č. 1, s. 5-19. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5260>
- [40] Počítačová škola Gopas představuje největší IT Security/Hecking událost v ČR!. In: *Hackerfest.cz* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.hackerfest.cz/Gallery/HackerFest/2017>
- [41] Bezpečnostní týmy. In: *Jak na internet* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.jaknainternet.cz/page/1790/bezpecnostni-tymy/>
- [42] Co je GDPR?. *GDPR* [online]. [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/>
- [43] Vícekriteriální metody hodnocení. *Masarykova univerzita* [online]. Jana Soukopová [cit. 2018-05-12]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1456/jaro2014/MKV_VZVP/um/33149329/Studijni_text_metody_vicekriterialniho_rozhodovani.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
DDPR	General Data Protection Regulation
DPO	Pověřenec pro ochranu osobních údajů
IZS	Integrovaný záchranný systém
HZS	Hasičský záchranný sbor
MP	Městská policie
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra-generální ředitelství HZS ČR
PČR	Policie České republiky
PO	Požární ochrana
PVČ	Preventivně výchovná činnost
Republikový výbor	Republikový výbor pro prevenci kriminality
SPD	Státní požární dozor

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Projekt Hasík CZ ve školách	32
Obr. 2. Působení asistentů prevence kriminality	38
Obr. 3. Preventivní program pro MŠ, ZŠ	39
Obr. 4. Bezpečnostní konference HackerFest.....	42

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Požární prevence – silné stránky	13
Tab. 2. Požární prevence – slabé stránky.....	14
Tab. 3. Požární prevence – příležitosti	15
Tab. 4. Požární prevence – hrozby	15
Tab. 5. Požární prevence – souhrn.....	16
Tab. 6. Prevence kriminality – silné stránky	17
Tab. 7. Prevence kriminality – slabé stránky.....	18
Tab. 8. Prevence kriminality – příležitosti.....	19
Tab. 9. Prevence kriminality – hrozby.....	19
Tab. 10. Prevence kriminality – souhrn.....	20
Tab. 11. Kritéria hodnocení – zastoupení podílu prevence	51
Tab. 12. Hodnocení prevence vybraných druhů bezpečnosti	52
Tab. 13. Věkové rozložení	52
Tab. 14. Popis kritérií v rámci věkového rozložení	53
Tab. 15. Zastoupení prevence v požární ochraně	53
Tab. 16. Zastoupení prevence v prevenci kriminality	54
Tab. 17. Zastoupení prevence v kybernetické prevenci.....	55

SEZNAM PŘÍLOH

- PI SWOT analýza požární prevence
- PII SWOT analýza prevence kriminality

PŘÍLOHA P I: SWOT ANALÝZA POŽÁRNÍ PREVENCE

Prevence požární ochrany

Téma: SWOT analýza prevence požární ochrany

Autor: Bc. Michaela Jarošová

Datum: 16.4.2018

		Pozitivní		Negativní/Škodlivé				
		Silné stránky		Slabé stránky				
		STRENGTHS		WEAKNESSES				
		důležitost	hodnocení	důležitost	hodnocení			
INTERNÍ	1	Míra specializace a zaměření	0,5	5	1	Omezený počet příslušníků HZS	0,4	5
	2	Dlohodobá dobrá pověst HZS	0,3	4	2	Nedostatečné pokrytí	0,3	4
	3	Vytvořená struktura prevence	0,2	4	3	Spolupráce mezi subjekty	0,2	3
	4				4	Omezené finanční zdroje	0,1	3
	5				5			
		Součet	4,5				4,1	
		Příležitosti		Hrozby				
		OPPORTUNITIES		THREATS				
		důležitost	hodnocení	důležitost	hodnocení			
EXTERNÍ	1	Dotační programy	0,3	4	1	Změny v legislativě	0,3	3
	2	Vzdělávání	0,2	4	2	Nízké sankce a nedostatečná opatření	0,1	4
	3	Spolupráce složek IZS a dalších subjektů	0,2	3	3	Úbytek finančních zdrojů	0,3	4
	4	Medializace	0,2	3	4	Zvýšení konkurenčního tlaku	0,3	2
	5	Nové technologie	0,1	4	5			
		Součet	3,6				3,1	
		SWOT - výsledek		CELKEM		0,9		
		Silné stránky	4,5					
		Slabé stránky	4,1					
		Celkem interní	0,4					
		Příležitosti	3,6					
		Hrozby	3,1					
		Celkem externí	0,5					

PŘÍLOHA P II: SWOT ANALÝZA PREVENCE KRIMINALITY

Prevence kriminality

Téma: SWOT analýza prevence kriminality

Autor: Bc. Michaela Jarošová

Datum: 16.4.2018

		Pozitivní			Negativní/Škodlivé			
		Silné stránky			Slabé stránky			
		STRENGTHS			WEAKNESSES			
			důležitost	hodnocení		důležitost	hodnocení	
INTERNÍ	1	Kvalifikovanost	0,3	3	1	Nedostatek speciálních programů	0,3	4
	2	Vytvořená struktura prevence	0,2	3	2	Hodnocení účinnosti prevence	0,2	3
	3	Spolupráce PČR a MP	0,2	3	3	Nezájem společnosti	0,2	3
	4	Implementace mezi společností	0,2	3	4	Nedostatečná informovanost	0,2	3
	5	Spolupráce dalších subjektů	0,1	3	5	Omezené finanční zdroje	0,1	3
			Součet		3			3,3
		Příležitosti			Hrozby			
		OPPORTUNITIES			THREATS			
			důležitost	hodnocení		důležitost	hodnocení	
EXTERNÍ	1	Dotáčnické programy	0,3	4	1	Neefektivní prevence	0,3	4
	2	Zvýšení pocitu bezpečí	0,2	3	2	Nízké sankce a nedostatečná opatření	0,3	4
	3	Vzdělávání	0,2	4	3	Vliv prostředí	0,2	3
	4	Medializace	0,2	3	4	Sociální nestabilita	0,2	3
	5	Změny v legislativě	0,1	2	5			
			Součet		3,4			3,6
		SWOT - výsledek			CELKEM			
		Silné stránky			-0,5			
		Slabé stránky						
		Celkem interní						
		Příležitosti						
		Hrozby						
		Celkem externí						